

TOTAL TOTALITAIR

TOTAL POMPT GELD IN BURMESE DICTATUUR

Burma Centrum Nederland (BCN)

Mei 2005

Colofon:

TOTAL TOTALITAIR - TOTAL pompt geld in Burmese dictatuur

Een uitgave van Burma Centrum Nederland (BCN)

Burma Centrum Nederland

Postbus 14563

1001 LB Amsterdam

tel: 020-6716952

fax : 020-6713513
e-mail : bcn@xs4all.nl
website : www.burmacentrum.nl
giro: 6930697

Vertalingen: Tessa de Ryck van der Gracht

Redactie: Jan Smelik
Peter Ras

Met dank aan: Burma Campaign UK (BCUK)

“To observe businessmen who come to Burma with the intention of enriching themselves is somewhat like watching passers-by in an orchard roughly stripping off blossoms for their fragile beauty, blind to the ugliness of despoiled branches, oblivious of the fact that by their action they are imperilling future fruitfulness and committing an injustice against the rightful owners of the trees.”

Aung San Suu Kyi
Letters from Burma

“TOTAL has become the main supporter of the Burmese military regime.”

Aung San Suu Kyi
Le Monde

Inhoud

Voorwoord	5
1. Samenvatting	6
2. Achtergrond van Burma	8
3. Zakendoen en de dictatuur	9
4. TOTAL: een kort profiel	10
5. TOTAL in Burma - een korte geschiedenis	12
6. Mensenrechtenschendingen	14
7. Bedreiging natuur en milieu	24
8. De rechtszaken	26
9. Dodelijke transacties	29
10. TOTAL en het Franse buitenlandbeleid	32
11. Investeerders in TOTAL	36
12. De internationale campagne tegen TOTAL	38
13. Wie steunen de internationale campagne?	39
1. De Nederlandse campagne	40
2. Petitie aan TOTAL Nederland N.V.	41
16. Verweer van TOTAL Nederland N.V.	43
17. Reactie op het verweer van TOTAL Nederland N.V.	45
18. Hoe verder in Nederland?	49
19. Kom in actie!	50
Bronnen	51

VOORWOORD

Burma wordt door internationale mensenrechtenorganisaties als Freedom House en Human Rights Watch beschouwd als één van de meest extreme dictaturen in de wereld. De Burmese militaire junta wordt jaarlijks in rapporten van bijvoorbeeld Amnesty International, het Amerikaanse State Department en resoluties van de VN-Commissie voor de Rechten van de Mens beschuldigd van systematische betrokkenheid bij dwangarbeid, martelingen, verkrachtingen, plunderingen, willekeurige arrestaties, buitenrechtelijke executies en een burgeroorlog tegen diverse etnische en religieuze minderheden. Er is bijvoorbeeld geen leger ter wereld met zoveel kindsoldaten als in Burma. Er is ook geen land ter wereld dat zo zwaar wordt aangepakt door de Internationale Arbeidsorganisatie van de VN (ILO) vanwege massale dwangarbeid (slavernij).

De Burmese junta kan mede aan de macht blijven met behulp van investeringen door buitenlandse bedrijven. Het huidige regime, reeds aan de macht sinds 1988, heeft zonder scrupules de grenzen geopend voor investeerders. Het regime weigert nog altijd de macht over te dragen aan de winnaar van de democratische verkiezingen van 1990, de Nationale Liga voor Democratie (NLD) onder leiding van Nobelprijswinnares Aung San Suu Kyi. Zowel de NLD als andere oppositiepartijen roepen bedrijven al jaren op om geen zaken te te drijven met Burma.

Verreweg de meeste inkomsten genereert het regime door de export van aardgas. Gedurende de voor het regime zeer lucratieve jaren '90 werd tweederde van alle investeringen in Burma verricht door westerse bedrijven. Het leeuwendeel hiervan werd gedaan door westerse oliemaatschappijen. Verreweg de grootste (Europese) investeerder in Burma is de Franse oliemaatschappij Total.

Dit rapport gaat over de (economische) relaties van TOTAL in Burma en met de militaire machthebbers van dat land. Het rapport bevat gedetailleerde beschrijvingen van de economische-, sociale- en milieugevolgen van TOTAL's investeringen in Burma. Het bevat ook getuigenverklaringen van slachtoffers van mensenrechtenschendingen die gerelateerd zijn aan de aanleg en het onderhoud van de Yadana gaspijpleiding, waarbij TOTAL nauw betrokken was. Het rapport beschrijft verder de argumenten die TOTAL noemt ter verdediging van haar controversiële investeringen in Burma, de nieuwe investeringsplannen van het bedrijf, de diverse rechtszaken van Burmese vluchtelingen tegen TOTAL en de enorme invloed die het bedrijf heeft op de buitenlandse politiek van zowel Frankrijk als de EU. Tenslotte gaat het rapport ook in op de nieuwe wereldwijde én Nederlandse campagne die onlangs van start ging tegen TOTAL.

Op 1 april 2005 hebben Burma Centrum Nederland, XminY en de Burmese vluchtelingengemeenschap het startschot gegeven voor de Nederlandse campagne tegen TOTAL's investeringen in Burma door middel van een ludieke actie en demonstratie bij het Nederlandse hoofdkantoor van TOTAL in Voorburg. De campagne wordt gesteund door tientallen organisaties in 18 landen, waaronder een breed scala aan organisaties en bedrijven in Nederland. Het BCN is verheugd over deze steun en hoopt dat meer organisaties zich bij de campagne zullen aansluiten.

Het rapport is in hoofdzaak gebaseerd op het rapport "TOTAL Oil: Fuelling the repression in Burma", dat onze Britse partnerorganisatie Burma Campaign UK (BCUK) in februari 2005 heeft uitgegeven. Dit rapport is te vinden op www.burmacampaign.org.uk/total_report.html. Het BCN heeft echter diverse hoofdstukken toegevoegd, enkele hoofdstukken geschrapt (de teksten die met name ingingen op de relaties van TOTAL in Groot-Brittannië) en een aantal hoofdstukken aangevuld met informatie over recente ontwikkelingen. Het BCN is verantwoordelijk voor de inhoud van dit rapport.

De campagne zal worden voortgezet totdat de politieke en mensenrechtensituatie in Burma drastisch is verbeterd of totdat TOTAL zich terugtrekt uit Burma en aankondigt geen nieuwe investeringen in Burma te zullen doen.

Burma Centrum Nederland

1. Samenvatting

Burma wordt geregeerd door een militaire dictatuur, die zichzelf middels buitenlandse investeringen verrijkt, terwijl ze haar eigen bevolking onderdrukt en verarmt. TOTAL, het op vier na grootste oliebedrijf ter wereld, doet direct zaken met de Burmese staatsbedrijven.

TOTAL is al sinds 1992 actief in Burma, tegen de wens van Burma's rechtmatige leiders, van wie velen worden vastgehouden door de militaire junta. Aung San Suu Kyi, Burma's oppositieleidster, heeft gezegd dat *"TOTAL has become the main supporter of the Burmese military regime"*. Ze heeft tegen het Franse weekblad *Le Nouvel Observateur* verklaard dat *"TOTAL knew what it was doing when it invested massively in Burma while others withdrew from the market for ethical reasons"*. Ze heeft daar aan toegevoegd dat *"the company must accept the consequences. The country will not always be governed by dictators."*

De Nationale Liga voor Democratie (NLD), onder leiding van Aung San Suu Kyi, won bij de verkiezingen van 1990 82% van de zetels. Aung San Suu Kyi heeft, gezien de rol die investeringen spelen in het bestendigen van de dictatuur in het land, een beroep gedaan op buitenlandse bedrijven om niet in Burma te investeren. Veel belangrijke etnische leiders in Burma hebben zich bij dit standpunt aangesloten. Het mandaat, waarmee aan bedrijven wordt gevraagd niet in Burma te investeren, komt uit het land zelf.

Dit rapport vat het beschikbare bewijs dat TOTAL geld pompt in de dictatuur in Burma samen. Het bestrijkt de mensenrechtenschendingen die verbonden zijn met de aanleg en bescherming van de pijpleiding van TOTAL, en de financieringsbanden tussen Total en de machthebbers. Ook de invloed van TOTAL op het Franse buitenlandbeleid, en daarmee op het Burmabeleid van de EU komt aan bod. De aanwezigheid van TOTAL in Burma heeft gevolgen die veel verder strekken dan de 63 kilometer lange pijpleiding die Burmees gebied doorkruist. Haar invloed raakt het hart van het internationale beleid ten aanzien van een van 's werelds meest wrede regimes. Daarom is het voor iedereen die veranderingen in Burma wil bewerkstelligen van essentieel belang de rol van TOTAL te zien. Dit rapport verschijnt bij gelegenheid van een nieuwe, internationale campagne waarin TOTAL opgeroepen wordt zich uit Burma terug te trekken. De campagne wordt gesteund door een groot en groeiend aantal organisaties uit 18 landen.

Bevindingen van het rapport

Frans buitenlandbeleid: Total heeft grote invloed op het Franse buitenlandbeleid. De Franse regering beschermt de belangen van TOTAL en is daarmee een belangrijk obstakel in de aanscherping van het Europese Burmabeleid, met name op het gebied van economische sancties.

De financiering van een dictatuur: TOTAL's activiteiten in Burma betekenen voor het regime een belangrijke bron van inkomsten. Sommige Burmakenners schatten het bedrag op \$450 miljoen. Aardgas is nu Burma's grootste bron van exportinkomsten; het neemt rond de 40% van alle verdiensten uit export voor haar rekening. De investeringen van TOTAL in Burma hebben het regime geholpen bij de opbouw van haar militaire capaciteit en dus haar controle over de bevolking. Op die manier verhinderen ze het vooruitzicht op democratische verandering.

Schending van mensenrechten: TOTAL was zich volledig bewust van de gevaren die verbonden zijn aan het inzetten van legereenheden in een gebied waar burgers wonen. Zo was het zich ook volledig bewust van haar verantwoordelijkheid om dorpelingen, in het gebied waardoor de pijpleiding loopt, tegen deze gevaren te beschermen. Desondanks heeft het bedrijf ervoor gekozen, via MOGE (Myanmar Oil and Gas Enterprise) gebruik te maken van de diensten van het Burmese leger. Hiermee heeft ze een verschrikkelijke, blijvende verwoesting van leefgemeenschappen in de regio op gang gebracht. TOTAL dient hiervoor verantwoordelijkheid te nemen.

Schade aan het milieu: Er zijn de nodige aanwijzingen dat de aanleg en het onderhoud van de gaspijpleiding aantoonbare schade aan natuur en milieu hebben veroorzaakt, door onder meer versnippering van unieke natuurgebieden, boskap en stroperij van ernstig bedreigde diersoorten.

Juridische uitdagingen: Het besluit van Unocal, de partner in het project van TOTAL's Yadana-gaswinningsproject, om liever buiten de rechtszaal een schikking te treffen dan zich voor een jury te verdedigen tegen aantijgingen van mensenrechtenschendingen, zou TOTAL zorgen moeten baren. Een soortgelijke zaak met betrekking tot een onderzoek ten aanzien van beschuldigingen tegen TOTAL, is inmiddels zowel door een Franse als een Belgische rechtbank ontvankelijk verklaard. In de VS was het bewijs sterk genoeg voor een rechtszaak. In Frankrijk en België is dit nu ook het geval.

Drugs, wapens en het witwassen van geld: Er zijn serieuze beschuldigingen dat MOGE, de Burmese partner in het project van TOTAL, geld witwast ten bate van wapenaankoop.

Het falen van het beleid van 'constructieve betrokkenheid': Het beleid van 'constructieve betrokkenheid' dat TOTAL gedurende het afgelopen decennium heeft uitgevoerd, heeft tot geen enkele democratische hervorming door het regime geleid.

De voordelen van terugtrekking van TOTAL uit Burma: Terugtrekking van TOTAL uit Burma zou een einde maken aan de steun die het bedrijf verleent aan het regime, toekomstige buitenlandse investeerders afschrikken en de weg vrijmaken voor een Frans buitenlands beleid dat niet langer de belangen van de democratiseringsbeweging in Burma ondermijnt.

Onderneem actie! Het BCN roept maatschappelijke organisaties en andere geïnteresseerden op de internationale coalitie tegen TOTAL te steunen en zich bij de campagne aan sluiten. Voor meer informatie kunt u terecht op www.burmacentrum.nl of u kunt contact op nemen met het BCN-secretariaat.

2. Achtergrond van Burma

Burma, een van de grootste landen in Zuidoost Azië, ligt ingeklemd tussen India, China, Tibet, Laos, Bangladesh en Thailand. De afgelopen 43 jaar werd het bestuurd door een militaire dictatuur met een wrede reputatie. In 1990 won de Nationale Democratische Alliantie (NLD) met een overweldigende meerderheid de verkiezingen. Deze overwinning is echter nooit gerespecteerd door de militaire junta. De NLD, onder leiding van de Nobelprijswinnares voor de vrede, Aung San Suu Kyi, heeft een beroep gedaan op buitenlandse bedrijven om niet in Burma te investeren. TOTAL is de grootste buitenlandse investeerder in Burma en een van de belangrijkste bronnen van steun aan de militaire regering. Een nieuwe internationale coalitie die zich uitstrekt over 18 landen roept TOTAL op zich terug te trekken uit Burma. Dit rapport legt uit waarom.

Het probleem

De regerende militaire junta (SPDC) heeft een verbijsterende staat van dienst:

- Verkrachting als oorlogswapen tegen etnische vrouwen en kinderen.
- Wijdverspreid gebruik van dwangarbeid - door de International Labour Organisation (ILO) omschreven als een "*misdaad tegen de mensheid*".
- Meer dan 1350 politieke gevangenen, van wie velen stelselmatig worden gemarteld.
- Tussen de 600.000 en één miljoen ontheemde burgers, van hun land gejaagd.
- Een onafgebroken uittocht van Burmezen naar buurlanden. Alleen al in Thailand leven naar schatting meer dan een miljoen Burmezen, op zoek naar betere levensomstandigheden.
- Een van de grootste legers in Azië, zonder dat Burma enige externe vijand heeft die het land militair bedreigt.
- Bijna de helft van de budget van het regime wordt uitgegeven aan het militaire apparaat, tegenover twee tot vier procent aan gezondheidszorg.
- Kindersterfte van één op tien vóór het vijfde levensjaar.

3. Zakendoen en de dictatuur

Alhoewel buitenlandse handel en investeringen vaak van cruciaal belang zijn voor de bevolking en economie van ontwikkelingslanden, geldt voor Burma het omgekeerde. Een regime, verantwoordelijk voor de verpaupering en onderdrukking van een heel land, overleeft door middel van buitenlandse investeringen, opbrengsten uit export en illegale drugs.

Het is duidelijk dat vijftien jaar van 'constructive engagement', waarbij bedrijven en regeringen – soms mede in de hoop dat het zou leiden tot hervormingen - hebben samengewerkt met het regime, mislukt is. De voorstanders van investeringen hebben de onbuigzaamheid van het regime genegeerd, de relatie tussen de economische basis van het leger en haar politieke steun; alsmede invloed die de NLD in haar onderhandelingen met de strijdkrachten ontleent aan economische druk.

Een van de meest zorgwekkende gevolgen van investeringen en handel met Burma is de manier waarop deze het regime in staat hebben gesteld haar strijdkrachten uit te breiden. In 1988 bestond het leger uit 200.000 manschappen, nu zijn dat er naar schatting 400.000. Het regime streeft er naar om dit aantal uiteindelijk tot een half miljoen manschappen uit te breiden.

Gedurende de jaren negentig van de vorige eeuw fluctueerden de defensie-uitgaven tussen een derde en de helft van het gehele Burmese staatsbudget. Het land, met zo'n 52 miljoen inwoners, heeft één van de grootste legers in Azië, terwijl het geen externe vijanden heeft.

Het hoge aandeel van de staatsbegroting dat besteed wordt aan het leger, heeft geresulteerd in een toekenning van geld voor onderwijs en gezondheid die de behoeftes van de Burmese bevolking ernstig tekort doet. Volgens de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) stond Burma in 2000 op een nagenoeg laatste plaats op het gebied van gezondheidszorg: van de 191 landen stond Burma op 190. De bevolking uit dit land, dat rijk is aan natuurlijke bronnen, vervalt in diepere armoede. UNICEF meldt dat 36 procent van de kinderen onder de vijf jaar matig tot zwaar ondergewicht heeft. Het United Nations Development Programme (UNDP) meldt verder dat één op de tien baby's sterft vóór het vijfde levensjaar.

Het leidt dan ook geen twijfel dat het grootste obstakel voor vrede en welvaart in Burma gevormd wordt door de militaire dictatuur zelf.

De NLD heeft de wereld opgeroepen alle banden die het regime in leven houden te verbreken. Net als Nelson Mandela en het ANC tijdens het Apartheidsregime in Zuid-Afrika, hebben Aung San Suu Kyi en de NLD om economische sancties gevraagd en aan buitenlandse ondernemingen verzocht om niet in het land te investeren.

Het regime is voor een groot deel van haar inkomsten afhankelijk van buitenlandse investeringen en buitenlandse handel. Teneinde het regime te dwingen rond de onderhandelings-tafel te gaan zitten is het van essentieel belang alle betrekkingen te verbreken die de dictatuur voeden. Zolang het regime en haar partners financiële zekerheid hebben, ontbreekt het aan elke stimulans om hervormingen door te voeren. Als het regime merkt dat het moeilijk is om de zakenlieden die hen steunen tevreden te stellen, zal het gedwongen zijn om veranderingen teweeg te brengen.

The Economist Intelligence Unit (EIU) meldt dat de totale winsten uit gasexport dramatisch zijn gestegen vanaf het moment dat de Yetagun en Yadana pijpleidingen in werking zijn getreden; van nul in 1997/8 tot 921 miljoen Amerikaanse dollars in 2002/3. Sinds de Yadana en Yetagun pijpleidingen ingeschakeld zijn, is aardgas de grootste bron van inkomsten uit export; aardgas neemt ongeveer 40 % van alle Burmese opbrengsten uit export voor haar rekening.

4. TOTAL – Een kort profiel

TOTAL en het Franse buitenlandbeleid zijn altijd nauw met elkaar verweven geweest. TOTAL is ontstaan uit de nasleep van de Eerste Wereldoorlog. WO I was de eerste oorlog waarin werd gevochten met grootschalig gebruik van olie. Tanks, gewapende voertuigen en vrachtwagens vervingen paard en wagen. Olie verving steenkool als brandstof voor de marine en koopvaardij. Kort na het einde van WO I omschreef senator Berenger, die aan de leiding van het Franse oliebeleid stond, olie als “het bloed van overwinning”. Olie was essentieel geworden voor internationale macht. Compagnie Française des Pétroles (CFP) -nu TOTAL- werd opgericht als het middel om olie, nodig voor de belichaming van internationale macht, garant te stellen.

Compagnie Francaise des Petroles (CFP) werd opgericht in 1924 op aandrang van de Franse regering. Aanvankelijk was het in particulier bezit, alhoewel de regering goedkeuring verleende voor alle leden van de directie. Haar eerste olieproductie project was als partner van de Iraqi Petroleum Company, die in 1927 ruwe olie begon te verwerken in de buurt van Kirkuk. In 1928 werd na een parlementaire inspectie besloten verdere stappen te nemen om te verzekeren dat CFP Franse belangen voorop zou stellen. Veel buitenlandse aandeelhouders werden gedwongen om hun aandelen van de hand te doen en de Franse staat werd voor 25 procent eigenaar. Na deze hervormingen beschreef een Franse politieke afgevaardigde de CFP als gereed om “*de industriële arm van regeringsactie*” te worden.

Het was wederom oorlog die vaart gaf aan de creatie van een ander fundament van TOTAL, deze keer in de vorm van Elf. In de nasleep van WO II verklaarde president Charles de Gaulle dat de Franse olieproductie en de Franse olieconsumptie gelijk moesten worden. CFP barstte al uit haar voegen in het Midden Oosten, zodat twee nieuwe onderdelen werden opgezet, het Bureau des Recherches Petrolières (BRP) en de Régie Autonome des Pétroles (RAP). Hun opdracht was olie te vinden buiten het Midden-Oosten, liefst binnen het Franse koloniale rijk. De missie was een groot succes. In Algerije werden grote oliereserves gewaarborgd. BPR en RAP fuseerden in 1965 en werden later Elf.

In 1954 werd de naam TOTAL als merk voor pompstations gelanceerd. In 1985 veranderde CFP haar naam in Total CFP, en liet vervolgens CFP geheel weg uit de naam in 1991. In 1999 fuseerde TOTAL met Petrofina en werd Totalfina. Een jaar later fuseerde Totalfina met Elf en werd zo TotalFinaElf. In 2003 keerde het bedrijf terug naar de simpeler naam TOTAL.

In 2003 was TOTAL het middelpunt van het grootste bedrijfscorruptieschandaal dat ooit in Frankrijk had plaatsgevonden. Zevenendertig beklagden werden voor het gerecht gedaagd voor het illegaal overhevelen van 350 miljoen euro van Elf in illegaal smeergeld. Gebaseerd op een zevenjarig onderzoek, uitgevoerd door de Franse autoriteiten, deed de rechtszaak uit de doeken dat Elf in het begin van de jaren '90 miljoenen had besteed om de steun van Franse politieke partijen te kopen. Er werden wereldwijd steekpenningen betaald om de activiteiten van Elf glad te strijken, variërend van 10 miljoen Britse ponden aan de president van Gabon, tot 3.2 miljoen pond aan de ex-vrouw van de voormalige voorzitter van Elf met als doel haar de mond te snoeren over de wijdverspreide corruptie. Steekpenningen werden bovendien betaald aan verscheidene andere Afrikaanse leiders, zakenlieden en politici wereldwijd.

TOTAL vandaag de dag

TOTAL is tegenwoordig de op vier na grootste oliemaatschappij ter wereld, na Exxon, BP en Shell. TOTAL opereert in meer dan 130 landen en heeft meer dan 110 duizend werknemers in dienst. In 2003 meldde TOTAL een netto winst van 7 miljard euro. Haar chemieafdeling is een van de grootste chemische bedrijven ter wereld, met opgegeven verkoopcijfers van 17,3 miljard euro in 2003.

TOTAL beheert een netwerk van bijna 16 duizend pompstations wereldwijd. Haar onderzoeks- en productieafdelingen hebben activiteiten in 43 landen; hiervan vindt in 27 landen productie plaats. TOTAL is de grootste olieraffineerder in Europa, met een afname van 3,7 miljoen vaten petroleumproducten per dag.

Het bedrijf heeft rond de 540.000 aandeelhouders, 36% daarvan in Frankrijk, 41% in de rest van Europa, 21% in de VS en 2% in de rest van de wereld.

TOTAL is het grootste bedrijf in Frankrijk, met een totaal vermogen van 100 miljard euro.

5. TOTAL in Burma - Een korte geschiedenis

In 1988 lanceerde Burma's regime een uitnodiging voor bieders voor de ontwikkeling van Burmese gasvelden. Op 9 juli 1992, tekende TOTAL een contract voor gedeelde productie met het staatsbedrijf MOGE (Myanmar Oil and Gas Enterprise) voor de exploitatie en ontwikkeling van het Yadana veld in de Golf van Martaban.

TOTAL, aanvankelijk de enige aandeelhouder in het project, stond aandelen af aan verscheidene partners - in 1993 droeg het 28,26% af aan het Amerikaanse bedrijf Unocal en 25,5% aan het Thaise bedrijf PTT-EP (Petroleum Authority of Thailand exploration and production Co. Ltd.) en behield 31,24% van de aandelen als eigenaar van het project.

Nadat onderzoek de aanwezigheid van belangrijke gas reserves uitwees, tekende het consortium in 1995 een 'take-or-pay' contract voor dertig jaar met de Petroleum Authority of Thailand (PTT). Dit hield in dat PTT contractueel gebonden was te betalen voor Yadana gas, zelfs als ze later niet zelf konden afnemen. Er was overeengekomen dat het gas verkocht zou worden aan EGAT (the Electricity Generating Authority of Thailand). Teneinde het gas naar Thailand te leiden werd een pijpleiding bebouwd die de Tenasserim regio in Burma over een afstand van 63 kilometer doorkruist. Een ander bedrijf, de Moattama Gas Transportation Company (MGTC; in dezelfde verhoudingen in bezit van TOTAL, Unocal PTT-EP en MOGE), bouwde zowel deze als een 346 kilometer lange onderzeese pijpleiding, die het gas van een platform op zee naar het vasteland leidde.

Tegenwoordig verschaft het project van TOTAL belangrijke jaarlijkse inkomsten aan het regime. Sommige bronnen schatten deze op 450 miljoen dollar op jaarbasis. Alhoewel TOTAL beweert dat het Yadana project haar voorziet van minder dan een procent van haar gehele winst, is het duidelijk (alhoewel dit door het gebrek aan transparantie moeilijk te verifiëren is), dat het bedrijf een van de belangrijkste financiële steunpilaren van het regime vormt.

De TOTAL pijpleiding is in verband gebracht met ernstige mensenrechtenschendingen, inclusief dwangarbeid (inclusief het dragen van munitie voor het leger), gedwongen verhuizingen, fysiek geweld, verkrachtingen, martelingen en het gebruik van burgers als menselijke mijnenvegers. De baten van de pijpleiding zijn ook in verband gebracht met wapenaankopen van het leger, met name van Russische MIG gevechtsvliegtuigen en helikopters.

Ondanks dit alles beweert TOTAL nog altijd dat zij een positieve rol speelt in Burma. Ze verdedigt haar rol in het 'constructive engagement' met het regime en probeert humanitaire werkzaamheden in de gebieden van de pijpleiding onder de aandacht te brengen. Het bedrijf zegt 'bezorgd' te zijn over het lot van Aung San Suu Kyi en het nationale verzoeningsproces in Burma. TOTAL is echter contractueel gebonden zich niet in 'politieke activiteiten', die de militaire autoriteiten ongepast achten, te mengen: *"The Contract shall be terminated in its entirety by MOGE if irrefutable evidence is brought that (TOTAL) is involved willingly with political activities detrimental to the Government of the Union of Myanmar"*.

Het 'Oil and Gas Journal' van april 2003 heeft aangegeven dat het door TOTAL geleide consortium nu ook bij een ander project in Burma betrokken is. Het consortium is bezig met de ontwikkeling van de Sein en Badamyar olievelden in de Golf van Martaban, aangrenzend aan het Yadana veld. In de komende vier tot vijf jaar zullen hier wellicht oliebronnen worden aangeboord. De 40 miljoen dollar die de ontwikkeling van het Sein veld gaat kosten zouden een platform en een integrale pijpleiding omvatten.

TOTAL's aanwezigheid in Burma beïnvloedt voortdurend het Franse buitenlandbeleid en op haar beurt het buitenlandse beleid ten opzichte van Burma en de EU als geheel. Het gevolg

hiervan is een verzwakt Gemeenschappelijk Standpunt van de EU ten opzichte van de Burmese militaire dictatuur. Zolang TOTAL in Burma opereert is het aannemelijk dat de Franse regering beperkingen ten aanzien van Burma door de VN Veiligheidsraad en de EU zal blokkeren.

6. Mensenrechtenschendingen

Veiligstelling van de pijpleiding

Nadat de oliemaatschappijen aan het begin van de jaren '90 contracten met de Burmese regering hadden gesloten, veranderden in het gebied dat bekend werd als de regio van de pijpleiding het leven van de bewoners drastisch. In 1991 werd het hele gebied gemilitariseerd, om het 'veilig' te maken ten behoeve van TOTAL en andere buitenlandse oliemaatschappijen. Duizenden troepen, berucht om hun extreme gewelddadigheid, werden in het gebied gestationeerd waar boerenfamilies, plantagewerkers en vissersgemeenschappen leefden. Sinds 1991 zijn er in totaal tenminste zestien bataljons permanent of als patrouille-eenheden geplaatst.

TOTAL en andere oliemaatschappijen die in het gebied actief zijn hebben contractuele afspraken met het Burmese leger om veiligheid te garanderen voor hun projecten, lange tijd ontkend. De website van TOTAL maakt dit duidelijk: *"TOTAL has...never had a contractual relationship, either direct or indirect, with the Army, and has not provided it with financial or logistical support. Neither MGTC (Moattama Gas Transportation Company - responsible for piping gas from the offshore Yadana production platform to the Thai border) nor its operator, TOTAL, has ever had any authority over the Army or given it instructions."*

Andere rapporten spreken dit echter faliekant tegen. Zij suggereren dat veiligheid niet alleen werd erkend als de voornaamste zorg van het Yadana consortium, maar dat het aanvragen en betalingen deed voor veiligheidsdiensten aan de MOGE partner, die vervolgens het Burmese leger inzette.

Het Production Sharing Contract (PSC) tussen TOTAL en MOGE, dat getekend werd op 9 juli 1992, refereert direct aan het veiligheidsvraagstuk. Onder *"Rights and Obligations of MOGE and Contractor"* staat: *"MOGE shall: assist and expedite (TOTAL's) execution of the Work Programme by providing at cost...security protection and rights of way and easements as may be requested by (TOTAL)"*. Met nadruk wordt (in het PSC contract) genoemd dat veiligheidspersoneel afkomstig moet zijn: *"...from the resources under MOGE's control"*, met andere woorden: het Burmese leger.

Een geheim telegram van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken, verkregen door de in Thailand gevestigde organisatie Earthrights International (ERI), geeft in detail een ontmoeting weer tussen werknemers van de Amerikaanse ambassade en de manager van Speciale Projecten, Joel Robinson van Unocal. Tijdens deze ontmoeting verklaart Robinson dat Unocal en TOTAL wel degelijk via MOGE het leger inhuurden en betaalden voor beveiliging van de pijpleiding. Hij geeft ook toe dat de bedrijven in het gebied niet alleen opdrachten gaven aan het leger, maar ook dat het leger verantwoordelijkheid kreeg voor bouw van helikopterplatforms voor het project. Robinson verklaart dat buitenlandse medewerkers van TOTAL/Unocal geen toegang hadden tot deze helikopterplatform terreinen totdat ze gereed waren, hiermee aangevend dat er in deze periode geen sprake kon zijn van enige mogelijkheid om de werkzaamheden van het leger te controleren.

Hoe onwaarschijnlijk het ook lijkt dat een buitenlandse maatschappij dergelijke verantwoordelijkheden aan het Burmese leger zou toevertrouwen (gelet op diens beruchte traditie van dwangarbeid, gedwongen wapentransporten en geweld): dit is nu juist wat er gebeurt blijkt te zijn.

“He stated forthrightly that the companies have hired the Burmese military to provide security for the project and pay for this through the Myanmar Oil and Gas Enterprise (MOGE)”

- Telegram van de Amerikaanse ambassade

“It would hardly be surprising for the Burmese military to have access to the company's aerial photos, precision surveys, and topography maps since TOTAL and Unocal used these to show the military where they need helipads built and facilities secured.”

- Telegram van de Amerikaanse ambassade

Een brief van Unocal aan TOTAL, gedateerd op 1 februari 1996 (aan het licht gebracht door de Amerikaanse rechtszaak tegen zakenpartner Unocal, geschreven door Hervé Chagnoux, Business Development Manager van TOTAL), lijkt ook te bevestigen dat de bedrijven het Burmese leger gebruikten voor de beveiliging van hun project. De brief suggereert bovendien dat TOTAL aanvaardde dat beschuldigingen van dwangarbeid door de troepen niet simpelweg verworpen konden worden:

“As far as forced labour used by the soldiers in charge of security on our gas pipeline project is concerned, we must admit between ourselves, TOTAL and Unocal, that we're probably in a grey area.”

Andere verklaringen van TOTAL en haar partners, en van soldaten die ingezet waren bij het Yadana project, duiden er verder op dat veiligheid werd verschaft door het leger, ten voordele van het consortium. Verscheidene beweringen maakten duidelijk dat de bedrijven zich wel degelijk bewust waren van de mogelijke gevolgen van deze veiligheidsregelingen:

“Military presence in the region was reinforced to ensure protection of the area”

- Mr. Thierry Desmarest, TOTAL CEO

“Obviously the government has told us they will make the area safe.”

- Herve Madeo, TOTAL, Director Total Myanmar Exploration Production 1992-1999

“Unless the area is pacified, the pipeline won't last for its thirty-year duration.”

- TOTAL Executive

“All indirect aid to the army will have to go through MOGE.”

- Yetagun project impact assessment, 1996

“The strategic commander told us we had to take security of the gas pipeline in June 1993. He said we had to make sure the whole area was safe from the rebel group because the foreigners are going to come into this area and start to survey the pipeline very soon.”

- Soldaat die de veiligheid voor het project moest verzorgen

“[An] immediate issue for the project is the fact that military security will ... have to be increased or relocated to enable the pipeline to be built. There is a potential for any continuation of the past harsh policies of the army to be blamed on companies involved... It is impossible to provide guarantees... It needs to be recognized that the local people have been and probably will continue to be subject to heavy levies of money and food from the military.”

- Yetagun project impact assessment, 1996

Met zekerheid kan worden vastgesteld dat veiligheid voor de uitvoer en succes van het project prioriteit had voor de betrokken bedrijven. Ook valt met zekerheid te concluderen dat TOTAL absoluut bewust was van de gevolgen van de aanvoer van een zware militaire aanwezigheid voor de lokale bevolking. Het is wederom TOTAL's eigen website die dit

bevestigt: *“TOTAL was well aware that the Army's presence in the region could have negative consequences for villages in the area. Although the heightened Army presence provided some reassurance for the construction team as far as security was concerned, it was aware of the burden that the troops' presence might put on the villages near the pipeline”.*

Gezien TOTAL's kennis van de gevolgen van militarisering, het bewijs dat TOTAL/Unocal verzoeken en betalingen deed aan MOGE voor de verschaftte veiligheidsvoorzieningen en het feit dat het bedrijf zelf in haar eigen bronnen de noodzaak *“that the security measures implemented do not negatively impact the local population”* benadrukt, moge het duidelijk zijn dat TOTAL verantwoordelijkheid moet dragen voor de verschrikkelijke gevolgen die het militariseren van het gebied van de pijpleiding heeft gehad voor de bevolking van het pijpleidingengebied in Burma.

De gevolgen van militarisering

Als direct gevolg van de militarisering van het gebied van de pijpleiding hebben jarenlang talloze mensenrechtenschendingen tegen de lokale bevolking plaatsgevonden. Verklaringen uit de eerste hand, van zowel slachtoffers als getuigen en overlopers uit het leger in het gebied getuigen van een litanie van misbruik, inclusief dwangarbeid, gedwongen verhuizingen, martelingen en verkrachting, alle uitgevoerd door de troepen in dienst van de beveiliging van de pijpleiding. Sommige van deze zijn onder de lokale bevolking bekend geworden als de “TOTAL bataljons” (Light Infantry brigades 273 en 282 die barakken hebben opgezet rond 1995-1996).

Dwangarbeid

Er bestaat uitgebreide documentatie over de beschuldiging dat het Yadana project heeft geprofiteerd van het gebruik van dwangarbeid door Burmese burgers, inclusief kinderen, ouderen en zwakken. Er zijn talloze rapporten die verklaren dat Burmese soldaten in het gebied van de pijpleiding duizenden burgers hebben gedwongen arbeid te verrichten ten gunste van het gaspijpleidingenproject. Het leger maakte gebruik van dwangarbeid voor de aanleg van aanvoerwegen en helikopterplatforms, alsmede voor de bouw van hun eigen kampen en barakken.

Het leger riep over het algemeen dorpschoude op dwangarbeiders op basis van roulering aan te leveren. Elke groep diende een of twee weken te blijven totdat er een andere groep arriveerde. Honderden hectares land werden vrijgemaakt van struikgewas, bamboe en bomen werden gekapt, boomstronken uitgegraven en de grond gelijkgemaakt. Dorpelingen moesten putten en loopgraven uitgraven, hekken bouwen, dakbedekking hakken en palen en planken maken voor de bouw van barakken.

Dorpelingen moesten tijdens hun tewerkstelling hun eigen onderdak, water en voedsel regelen. Ze werkten overdag tijdens de hitte onder bedreiging van straf en slechte behandeling. Getuigenissen van dorpelingen geven een akelig beeld:

“They did not give us any food... they even did not allow us to make huts for ourselves. Most of us used plastic sheets or sacks for our beds so many got malaria, colds and coughs...We had about 10 people who were 60 to 70 years old...if you had headache, coughing, cold and a little fever they did not let us take a rest.”

- Dorpeling uit het pijpleidingengebied

“For three weeks we had to dig the mound with only seven people... At that time we were beaten by soldiers...(Because the soldiers thought we were not working, they) called all of us and punished us... They asked us to jump like frogs.”

- Dorpeling uit het pijpleidingengebied

“They kicked us when we did not have enough strength to take out the stumps. At that time I wanted to take revenge against them in my heart, but I dared not.”

- Dorpeling uit het pijpleidingengebied

“The mountain (on Heinze Island) that we had to carry sand up had 345 steps. When we were carrying the sand I saw a teenager from Paung Htaw village take a break to eat during the work, and he was beaten four times.”

- Dorpeling uit het pijpleidingengebied

Dwargarbeid omvatte ook het wijdverspreide gebruik van (gedwongen) dragers voor het leger. Dorpelingen werden niet alleen gedwongen zware wapens te dragen (wapens en voorraden bestemd voor patrouilles), maar werden in extreme gevallen ook gedwongen op te treden als menselijke mijnenvegers:

“In 2001, I had to go porter about ten times. Most of the portering we did was for battalion 282 and battalion 273. They are patrolling for pipeline security, and we had to carry their food and supplies whenever they needed us.”

- Dorpeling uit het pijpleidingengebied

“When he came [home], he had lost his left eye, and his arms and legs were wounded and swollen. His back was bruised and swollen severely. I saw the scar from the rope on both of his arms and legs.”

- Dorpeling uit het pijpleidingengebied

“Before our village was relocated, the soldiers killed many villagers in my village. Even though they were civilians, the soldiers did not trust them, so they were killed. One person from every house had to go to clear mines. The villagers had to go all over the place to find out whether the land mines were set up or not. We were very frightened of the land mines.”

- Dorpeling uit het pijpleidingengebied

“When we were patrolling for the safety of the pipeline, we always used the villagers as porters. Even in one company, we separated into many groups to split up all over the area that we had to take responsibility for securing the project. Therefore we needed the villagers to porter. Each separate group took six or seven porters.”

- Soldaat die verantwoordelijk was voor de beveiliging van de pijpleiding

“When I saw the porters working very hard, and they were yelled at by the sergeants I wondered, “why didn't the foreigners use equipment or vehicles to make their heliports, so the civilians and the soldiers would not be tired or suffer from that?”

- Soldaat die verantwoordelijk was voor de beveiliging van de pijpleiding

Dat TOTAL zich terdege bewust was van dwargarbeid in de regio staat als een paal boven water. Desalniettemin heeft het bedrijf consequent zowel de frequentie van de gebeurtenissen als de relatie met hun project gebagatelliseerd. Ze geven op hun website met tegenzin toe dat: *“Certain incidents may have escaped TOTAL's attention in the early phases of the project”*.

“I know that in the early days of the execution of this project, military units in the area of the project were using conscripted labor.”

- John Imle, voormalig hoofd van Unocal

“What I know is that in the very early stages of the project, in the very first months, we learnt about the use of forced labor by the army.. and we decided voluntarily to pay the people who had been conscripted.”

- Michel Viallard, hoofd van TOTAL Myanmar

“Military housing and local infrastructure is provided by underpaid or unpaid labour. The harsh conditions of those carrying out such labour—including young children—and the testimony of local people who will go to extremes to avoid it, belie the government claim that such work is voluntary.”

- Yetagun project impact assessment, 1996

Een Franse parlementaire afvaardiging die in 1999 onderzoek deed naar bewijzen voor misbruik in de regio van de pijpleiding wijst echter op TOTAL's wezenlijke aandeel in het voeden van dwangarbeid en ander misbruik in de regio: *“the link between the military presence, the acts of violence against the populations and the forced labour is established as a fact. TOTAL had to be aware of that”*. Rechtbanken in de Verenigde Staten hebben ook voldoende bewijs om aan te tonen dat er tijdens de constructie van de Yadana pijpleiding sprake is geweest van dwangarbeid en ander misbruik. De 'District Court' stelde in 2000 in de zaak 'Doe vs. Unocal Corp': *“Unocal knew that the military had a record of committing human rights abuses; that the project hired the military to provide security for the Project; that the military, while forcing villagers to work and relocate, committed numerous acts of violence; and that Unocal knew or should have known that the military did commit, was committing, and would continue to commit these tortuous acts.”*

Gedwongen verhuizingen

Als sleutelonderdeel van het beleid om het gebied van de pijpleidingen voor TOTAL en de andere oliemaatschappijen te beveiligen moesten dorpen worden verhuisd. Gedurende begin '93 waren met name Karen gemeenschappen, die ten oosten van Ye-Tavoy lagen, teneinde een veilig gebied voor de pijpleiding te garanderen, het doelwit van gedwongen verhuizingen. Karendorpen die 15 tot 20 mijl ten noorden en ten zuiden van de route van de pijpleiding lagen, werden gedwongen om richting de Ye-Tavoy weg (dichter bij de legerkampen) te verhuizen. Zodoende vormde men een arbeidsreserve en nam de dreiging af vanuit gewapende etnische groepen, aldus redeneerde het Burmese leger. Dit verhuisgebied werd pijpleidinggebied. De timing van de verhuizingen viel eind '91 samen met de onderhandelingen over de pijpleiding en een aanval op Nat-E-Taung. Het patroon van de verhuizingen suggereert ook dat de op handen zijnde aanleg van pijpleidingen direct gerelateerd waren aan de gedwongen verhuizingen. Dit gaf het regime een voorwendsel om toezicht uit te oefenen op de bevolking in het betreffende gebied. Soms werden bij schriftelijke verhuisbevelen kogels ingesloten en verzonden naar dorpschouwen om aan te geven wat er zou gebeuren met mensen die weigerden te vertrekken. Er was geen enkele compensatie voor de verliezen die burgers leden. De verhuizingen en ontruiming verwoestten gemeenschappen. Menigeen die niet naar Thailand vluchtte of ontsnapte naar de jungle heeft sindsdien regelmatige en systematische dwangarbeid moeten verrichten en een leven moeten leiden dat door angst gedomineerd wordt.

De bedrijven die in de regio van de pijpleiding actief zijn hebben consequent ontkend dat er sprake is geweest van enige gedwongen verhuizing ten dienste van hun projecten. Meldingen van dorpelingen spreken deze ontkenning echter consequent tegen. Het Ministerie van Arbeid van de VS meldde in 1998 dat *“in preparation for clearing the pipeline route ...on a recent visit to the pipeline (a US Embassy) officer was told by villagers that relocations did occur.”* De Electricity Generating Authority of Thailand (EGAT), een grote afnemer van Yadana gas, heeft ook publiekelijk toegegeven dat mensen verhuisd zijn om de

bouw van de pijpleiding te bevorderen. Een advertentie van een halve pagina in de Bangkok Post van 17 april 1995, gefinancierd door EGAT, bevestigt dit overduidelijk:

“The Myanmar government aims to complete its part of the gas pipeline system by 1996. The pipeline will pass through Karen villages in Laydoozoo district, Mergui-Tavoy province and in Mon villages, Ye-Tawai province. Myanmar has recently cleared the way by relocating a total of 11 Karen villages that would otherwise obstruct the passage of the gas resource development project.”

Andere mensenrechtenschendingen

Naast grootschalige dwangarbeid en gedwongen verhuizingen zijn na de aanvang van het Yadana project misbruik als buitengerechtigde moorden, martelingen, verkrachtingen en afpersingen door de beveiligingstroepen van de pijpleiding dramatisch toegenomen. Er bestaat uitgebreide documentatie die mensenrechtenschendingen in de regio zorgvuldig beschrijft. Sinds 1995 hebben veldwerkers van Earthrights International (ERI) getuigenissen uit de eerste hand verzameld. Deze interviews zijn gehouden met honderden slachtoffers, getuigen en deserteurs uit de regio van de pijpleiding. De verklaringen van dorpingen die met beveiligingstroepen van de pijpleiding in aanraking zijn geweest, en van soldaten uit het gebied, zijn schokkend:

“On the way back from the video shop, four men wearing uniforms grabbed [a woman] and took her to the side of the road. And these four men covered her face with clothes and stripped her and rapidly raped her one by one.”

-Dorpeling uit het pijpleidingengebied

“They killed my brother.... He had seven children. He was 28 years old. He also owned land and was a farmer. He was not rich or poor, just average.... [The military] ordered him to come, but he did not know why. They told him to come with the village headman, and two others. At that time, my husband and I were on the farm. And we heard the sound of automatic gunfire.... He was a normal villager, just working very hard for his family.”

-Dorpeling uit het pijpleidingengebied

Amnesty International heeft in juni 2001 een rapport uitgebracht van ernstige mensenrechtenschendingen, gepleegd door tenminste twee Light Infantry bataljons (LIBs) die regelmatig dienst deden als beveiliging voor de pijpleiding (LIB 273 en 282), lokaal ook wel bekend als de TOTAL bataljons. Amnesty vermeldt de getuigenis van een enkele dorping die door tien soldaten van LIB 273 werd misbruikt:

“I was tied with a rope...beaten on my back, hit with a rifle butt and cane stick...I was forced to lie on my stomach while they put two wooden rods on my back while a soldier stood on each side of the rods. They dug a hole and put me in it... I was kept under the hot sun all day...”

Onvoldoende bescherming

Ondanks openlijke erkenning van de mogelijke gevolgen van militarisering, blijft TOTAL verantwoordelijkheid voor enig misbruik dat zich als gevolg van het Yadana project heeft voorgedaan ontkennen. Het bedrijf beweert in plaats daarvan dat het alle inspanning heeft gedaan om misbruik te voorkomen en dat het druk heeft uitgeoefend op het leger om geen dwangarbeid te gebruiken in de regio van de pijpleiding. Via de website van het bedrijf zeggen ze dit gedaan te hebben via opgerichte ‘Village Communication Committees’ (VCC’s), zodat TOTAL kan *“stay constantly and directly informed of the situation in the field so that it could respond very quickly if an incident occurred.”*

TOTAL blijft erbij dat *“Since fieldwork commenced in 1994 (it) has always monitored the Army’s actions very closely to prevent forced labor”*. Sterker nog, in plaats van het uitlokken van schade beweert TOTAL zelfs dat *“(its) actions protected the villagers from the risks associated with a temporarily heightened military presence.”*

In dit opzicht is het de moeite waard te verwijzen naar een foto op pagina 17 van een TOTAL brochure, *The Yadana Gas Development*, gepubliceerd in november 1995. Deze foto toont duidelijk leden van TOTAL’s Village Communication Committes buiten hun kantoor. Het kantoor is van de Union of Solidarity Development Association (USDA), een agressieve politieke en semi-militaire groep die pro-junta is. USDA was verantwoordelijk voor de brute aanval cq. moordaanslag op Aung San Suu Kyi en haar aanhangers in mei 2003. Het hoofd van de junta, Senior-General Than Shwe, is hoofd van de USDA en leden van zijn familie zijn actief betrokken bij de organisatie.

Ofwel het nemen van deze foto was een fout, in zoverre dat het kantoor en het uithangbord van de USDA onbedoeld als achtergrond van de foto fungeerden, ofwel TOTAL had voor deze gelegenheid USDA personeel gebruikt als kanaal voor burgers om informatie over dwangarbeid door te geven.

Hoe dan ook, de foto geeft reden tot grote bezorgdheid. Er was duidelijk sprake van prominente aanwezigheid van USDA in het dorp. Als de VCC ook maar ergens in de buurt van het USDA kantoor en haar personeel lag, is het ten zeerste te betwijfelen of het comité burgers een veilig contactkanaal kon verschaffen. Het feit dat de foto in verschillende publicaties gedrukt en gedistribueerd is door TOTAL (en Unocal) is nog zorgwekkender: het geeft ofwel blijk van totale onwetendheid ten aanzien van USDA (en steunt de veronderstelling dat USDA de basis voor de vorming van VCC’s heeft gelegd), ofwel van bewuste onverschilligheid.

In het geval dat TOTAL de intentie heeft gehad gebruik te maken van het USDA netwerk in dit dorp (voortkomend uit onwetendheid of zelfs met volledige kennis wie de USDA daadwerkelijk vertegenwoordigt, namelijk de belangen van de heersende junta), dan was dit een grove fout van het bedrijf waarvoor het verantwoordelijkheid dient te nemen. In het geval dat TOTAL echter bewust deze keuze zou hebben gemaakt, dan is het duidelijk haar intentie geweest om er zeker van te zijn dat er geen voorvallen van misbruik gemeld zouden worden. Mocht het uit onwetendheid zijn gebeurd, dan is het bedrijf nalatig geweest in haar verplichting de bevolking in haar werkgebied te beschermen.

Hoe dan ook: verre van het beschermen van dorpingen tegen excessen van het leger, heeft TOTAL niet anders bereikt dan versterking van het informantennetwerk van het regime: de garantie dat meldingen van misbruik niet door zouden lekken.

Dit incident maakt TOTAL’s beweringen, dat het de handelingen van het leger in de regio van de pijpleiding effectief in de gaten houdt, op zijn minst twijfelachtig. In juni 1996 bracht TOTAL een gehaaste en anderszins totaal overbodige herprint van *The Yadana Gas Development* brochure uit. Na een nauwkeurige vergelijking met het origineel is de enige toevoeging van enige betekenis de vervanging van de foto met het USDA kantoor er op door een onschadelijke foto. Klaarblijkelijk realiseerde TOTAL zich haar fout en heeft, zij het laat, geprobeerd deze te verhullen.

Compensatie

TOTAL heeft zowaar enige actie ondernomen om slachtoffers van dwangarbeid in de regio van de pijpleiding te compenseren: *“When cases of forced labor were brought to light”*, legt het bedrijf op haar website uit dat *“(TOTAL) provided assistance to the victims or their*

families, in the form of cash or other contributions, and made sure that the money was received by the intended beneficiary.”

“When a case of forced labour is brought to our attention, we make every effort to offer compensation”

- Jean-Pierre Cordier, President of TOTALFinaElf's Ethics Committee

Ondanks het bovenstaande weigert het bedrijf nog steeds koppig enige verantwoordelijkheid voor deze wandaden op zich te nemen:

“MGTC, which was building the pipeline, provided victims of forced labor whose cases were reported by the villages, with support in kind or in cash, calculated as if the people concerned had been employed, not conscripted. The same process was applied when equipment such as boats or buffalo carts were requisitioned. These humanitarian gestures were not compensation, since neither TOTAL nor MGTC was even indirectly the cause or beneficiary of the forced labor”.

- Website van TOTAL

De Franse parlementaire delegatie, die in 1999 onderzoek deed naar wandaden in de regio van de pijpleiding heeft daar echter anders over geoordeeld. De delegatie was van mening dat het partnerschap (de overduidelijke wederzijdse afhankelijkheid van de bedrijven en het leger), aangeeft dat pogingen van TOTAL om de verantwoordelijkheden van het leger enerzijds en de buitenlandse bedrijven anderzijds af te bakenen en te scheiden, arbitrair en misleidend zijn. Hun onderzoek concludeert dat juist deze relaties tussen leger en bedrijven ten aanzien van beveiliging van het gaswinningsproject de fundamentele oorzaak is van mensenrechtenschendingen in de regio.

“It seems artificial to separate the construction of the pipeline... from the measures taken by the Burmese regime to ensure its safety... These security measures were what generated forced labor and population displacements in the area.”

- Franse parlementaire missie

“The mission considers that TOTAL and Unocal did not deliberately use forced labor for the construction of the pipeline but indirectly benefited from it due to the militarisation of the area. For this reason, the delegation is not in favor of TOTAL's establishment in Burma... The presence of the world's 4th biggest oil company in Burma is currently damaging to France's image as well as to the company worldwide.”

- Franse parlementaire missie

Aansprakelijkheid

Volgens het TOTAL-MOGE Production Sharing Contract (PSC) uit 1992 is TOTAL met MOGE een verbintenis aangegaan om *“assist and expedite (its) execution of the Work Programme by providing at cost...security protection and rights of way and easements as may be requested by (TOTAL)”*. Hiervoor heeft MOGE, zijnde een creatie van de militaire dictators, zich van de diensten van het leger verzekerd, wat verwoestende gevolgen voor de bevolking in de betreffende regio bleek te hebben.

TOTAL moet geweten hebben dat de bescherming die het vroeg en hen werd aangeleverd door MOGE, in praktijk gerealiseerd zou worden door het Burmese leger. Aangezien vaststaat dat TOTAL een contract heeft gesloten met MOGE om beveiliging te bieden en in het PSC contract uitdrukkelijk staat dat beveiligingspersoneel *“(were to be) made available from resources under MOGE's control”* is ontkenning van enige directe of indirecte contracten met het leger van geen enkele betekenis. Er is slechts één organisatie die deze contractuele verplichtingen had kunnen vervullen, en dat is het Burmese leger.

Het leidt ook geen twijfel dat TOTAL zich bewust was van de wrede reputatie van het leger toen zij voor veiligheid met MOGE in zee ging. De talloze mensenrechtenrapporten, die dateren vanaf de jaren '80 en op gedetailleerde wijze de expliciete gruweldaden beschrijven die het leger routineus uitvoerde, mogen als bewijs gelden dat TOTAL wist met welk wat voor gewelddadig orgaan het te maken had. Een Amnesty rapport uit augustus 1991 verschaft bijvoorbeeld het bewijs dat het Burmese leger in 1991 verantwoordelijk was voor *"continu(ing) to seize arbitrarily, ill-treat and extrajudicially execute members of ethnic and religious minorities in rural areas of the country"*. Het rapport refereert aan *"the Army's de facto power to detain arbitrarily, torture or ill-treat and even kill people in its custody with impunity"*.

TOTAL heeft verscheidene malen geprobeerd schuld en verantwoordelijkheid voor wandaden in de regio van de pijpleiding te bagatelliseren door te zeggen dat: *"it did everything possible to avoid abuses by the military"* en dat het *"always monitored the Army's actions very closely to prevent forced labor"*. *"Aware of the risk that the Army might requisition villagers for forced labor, we provided effective protection for inhabitants... TOTAL made it very clear to government officials that forced labor was unacceptable and ensured that the Army did not resort to this practice in the pipeline region."* Een van haar sleutel *"imperatives"* bij het opereren in *"challenging areas"* als Burma, benadrukt het bedrijf, is altijd de garantie dat geweest *"security measures implemented do not negatively impact the local population."*

In de afgelopen jaren heeft TOTAL toegegeven dat het *"well aware that the Army's presence in the region could have negative consequences for villages"* was, en dat sommige *"incidents"* van dwangarbeid en andere schendingen *"inevitable in this fairly challenging political and cultural environment."* waren. Met haar beweringen een dwangarbeid-vrije regio te garanderen, heeft TOTAL erkend dat *"victims of forced labor"* wel voorkwamen in de regio van de pijpleiding en dat haar *"teams knew immediately what was happening in the field and were able to intercede in cases of abuse."* In een brief aan Unocal van 1 februari 1996, geschreven door Hervé Chagnoux, Business Development Manager van TOTAL, erkent het bedrijf dat: *"as far as forced labour used by the soldiers in charge of security on our gas pipeline project is concerned, we must admit... we're probably in a grey area."* In 2003 geeft TOTAL met tegenzin toe dat *"certain incidents may have escaped TOTAL's attention in the very early phases of the project"*. Zo'n elf jaar nadat enkele van deze erkende incidenten plaatsvonden, zou men van een bedrijf met een status als TOTAL verwachten dat er in ieder geval in enige mate sprake zou zijn van een verantwoordelijkheidsgevoel en een bereidheid tot schadevergoeding. Het bedrijf benadrukt echter dat geregistreerde betalingen door TOTAL aan dorpelingen, van wie het bedrijf erkend dat ze in 1995/96 en op ander tijdstippen gedwongen door het leger gebruikt zijn, niet bedoeld zijn als compensatie maar slechts als *"assistance"* omdat TOTAL *"was neither the cause nor beneficiary of the forced labor."*

Er is een indrukwekkende lijst van bewijzen van mensenrechtenschendingen die op op grote schaal werden gepleegd door de bataljons die werden ingezet om de pijpleiding van TOTAL te beveiligen. TOTAL heeft, in directe samenwerking met de Burmese staat en met toegang *"at all appropriate levels"* tot de militaire autoriteiten (wat in het geval van een militaire dictatuur gelijk staat met de juntaleiders), absoluut gefaald in haar plicht om de bevolking van de regio door waar haar pijpleiding loopt, te beschermen tegen mensenrechtenschendingen. TOTAL beweert dat sommige dorpen, dankzij haar aanwezigheid, gespaard zijn gebleven van de grootste excessen van een plunderend Burmees leger. Dit geldt echter niet voor dorpen die dicht bij de pijpleiding lagen. Nu duidelijk is dat de enige controle die gedaan werd selectief, beperkt en vertrouwelijk was, lijken trotse claims van TOTAL over haar *"careful monitoring"* onoprecht. De controle is beperkt tot een select aantal dorpen *"dichtbij de pijpleiding"*, welke vallen onder wat TOTAL identificeert als de zone waar het

verantwoordelijk voor is. Voor TOTAL lijkt de regio van de pijpleiding zich vrijwel te beperken tot dat gebied dat recht onder de leiding ligt.

TOTAL was zich terdege bewust van de gevaren die verbonden zijn met het inzetten van Burmese legertroepen in een gebied waar burgers wonen. Het bedrijf was zich ook bewust van haar duidelijke verantwoordelijkheid om dorpingen in die regio te beschermen tegen deze gevaren. Ondanks alles koos TOTAL ervoor om via MOGE de diensten te gebruiken van een leger dat internationaal berucht staat om haar afschuwelijke en voortdurende verwoesting van gemeenschappen in de regio. TOTAL dient hiervoor verantwoordelijkheid te nemen.

Binnenlandse pijpleiding

Op dit moment blijkt een binnenlandse pijpleiding die gas transporteert van het Yadana-gasveld van Kanbauk naar MyaingKalay (en gebouwd is en geëxploiteerd wordt door MOGE) een zware tol te eisen van de bevolking van de regio. De pijpleiding voorziet een nieuwe cementfabriek in MyaingKalay van gas. Een hele reeks van recente mensenrechtenschendingen staan in verband met dit ontwikkelingsproject. Alhoewel de pijpleiding zelf niet door het Yadana consortium geëxploiteerd wordt, profiteert het er wel van door middel van gebruik van de bijbehorende infrastructuur; een infrastructuur die het regime heeft laten aanleggen met behulp van gebruik van dwangarbeiders.

“Over the past year, our villagers have had to do many forms of forced labour for the soldiers. We've had to build the military outpost, porter for the soldiers, construct the railway, and dig the route for the Kanbauk-Myi Ka Lay gas pipeline. Currently we are forced to porter, maintain the Kanbauk-Myi Ka Lay gas pipeline, serve as people militia, build the roads and bridges, and sometime clean bushes around the military camp and pagoda.”

- Dorpeling nabij de Kanbauk-MyaingKalay pijpleiding

7. Bedreiging natuur en milieu

Burma is een van de landen met de rijkste biodiversiteit in Zuidoost-Azië. Het land herbergt veel endemische soorten, waaronder een aantal soorten die op de "Rode Lijst" van bedreigde diersoorten staan van de International Union for the Conservation of Nature (IUCN).

Burma's unieke natuur, waaronder met name ook de tropische bossen, staan echter onder enorme druk. Volgens de Food and Agriculture Organization (FAO) van de VN kent Burma met 1,4% het hoogste ontbossingspercentage van heel Zuidoost-Azië. Rapporten van onder meer Global Witness, Earth Rights International (ERI) en enkele lokale Burmese milieuorganisaties schetsen in recente rapporten een uiterst alarmerend beeld van de huidige schaal van ontbossing. Deze valt in de eerste plaats vermoedelijk te wijten aan de commerciële houtkap, maar er zijn ook andere oorzaken te noemen voor de huidige milieudegradatie in Burma. Veel Burmees hout wordt illegaal de Thaise grens over gesmokkeld, onder meer in het gebied van de pijpleidingen.

Als gevolg van de aanleg en het onderhoud van de Yadana- en Yetagun gaspijpleidingen in het Burmees-Thaise grensgebied is ernstige schade berokkend aan ecosystemen. Aan zowel Thaise als Burmese zijde lopen de pijpleidingen volgens het Wereld Natuur Fonds door een belangrijk natuurgebied met "*one of the richest forest floras of Indochina.*"

Earth Rights International stelt dat, ondanks de pogingen van TOTAL om te doen voorkomen alsof de pijpleidingen met respect voor het milieu zijn aangelegd, in werkelijkheid de pijpleidingen een fragiel ecosysteem hebben gefragmenteerd, belangrijke bosgebieden in tweeën hebben gespleten met kwalijke gevolgen voor de fauna, en tot erosie hebben geleid. De militarisering van het pijpleidingengebied heeft negatieve effecten gehad voor het milieu. Het Wereld Natuur Fonds in Thailand heeft verklaard dat de fragmentatie van het oerwoud (de splitsing ervan in verschillende delen) voor het milieu wellicht het meest schadelijk gevolg is geweest van de pijpleidingen. ERI stelt dat TOTAL heeft gelogen over de breedte van het gekapte bos rondom de pijpleiding: volgens TOTAL zou het om slechts 18 meter gaan, maar foto's tonen aan dat het om 30-40 meter langs de pijpleiding gaat. TOTAL besteedt verder geen aandacht aan de negatieve milieueffecten die het gevolg zijn van de weg die het bedrijf heeft aan laten leggen langs de route van de pijpleiding. Deze weg zorgt voor de grootste schadelijke gevolgen voor het bos; de ecologische cohesie ervan wordt er door vernietigd. Burmese legereenheden hebben de weg gebruikt, met als gevolg ontbossing en stroperij.

TOTAL's zakenpartner Unocal heeft de ecologische waarde van het bos dat doorsneden wordt door de pijpleiding gebagatelliseerd. Uit verklaringen van de Amerikaanse ambassade in Rangoon, vluchtelingen uit het pijpleidingengebied en foto's blijkt echter dat het wel degelijk om waardevol, primair bos gaat dat doorsneden is. De ontsluiting van het bosgebied door de activiteiten rondom de pijpleidingen hebben volgens tal van getuigenverklaringen van lokale bewoners en vluchtelingen uit het gebied geleid tot grootschalige houtkap en stroperij, onder meer door Burmese legereenheden die verantwoordelijk zijn voor het bewaken van de pijpleidingen. Het treurige hierbij is dat het betreffende gebied juist het leefgebied is van diverse diersoorten die genoemd worden als 'Critically Endangered' op zowel de eerder genoemde Rode Lijst van de IUCN (de zwaarst mogelijke categorie) als Appendix 1 van CITES. Het gaat hierbij om onder meer de Javaanse en Sumatraanse neushoorns. Ook komen er bijvoorbeeld tijgers en Aziatische olifanten in het gebied voor, die eveneens hoog op de lijsten van bedreigde diersoorten staan. In totaal leven er in het pijpleidingengebied drie "critically endangered species" van de Rode Lijst, zes "endangered species" en 23 "vulnerable species".

Environmental News Network omschreef in een uiterst kritisch artikel de schadelijke milieugevolgen van de aanwezigheid van TOTAL in Burma: *“Omringend bos is gekapt met behulp van dwangarbeid en veiligheidstroepen hebben wilde dieren gedood, waaronder neushoorns en olifanten. (...) Unocal en TOTAL hebben ontwikkelingsprojecten opgezet, waaronder garnalenteelt, met alle negatieve gevolgen voor het milieu van dien. Waar de pijpleiding Thailand binnenkomt doorkruist het een nationaal park en een bosreservaat; de enige plek ter wereld waar 's werelds kleinste zoogdier (de zg. 'Kitti's hog-nosed bat') voorkomt, alsmede een van de laatste leefgebieden voor wilde olifanten in Thailand.”*

Een soldaat, eerder gelegerd in het pijpleidingengebied, verklaarde het volgende: *“The main business of our commander (of the TOTAL battalion) was logging. (...) He literally gave the permit to the local people, and he got money from logging. Sometimes, we troops had to carry wood for the commander.”*

Een andere getuige vertelde: *“ When we were near the place called H3, TOTAL's subcontractor called ARC came and built the road...We had to go before them and clear the land mines. That was our duty...They cut down many big trees with their three chain saws. I saw them cutting down many kinds of trees...(some) that I had not seen very often in my life. It was (near) H3, and that place was very nice before the company came. There was thick forests and bushes. Therefore, when the travelers came, they could take a break and rest there because the place was green, and the streams were clean. But after the company cut down many big trees, we had to walk in the sun.”*

TOTAL dient te onderkennen dat de economische activiteiten van het bedrijf in het pijpleidingengebied uiterst nadelig hebben uitgewerkt voor het lokale milieu.

8. De rechtszaken

Momenteel worden in diverse rechtszaken mensenrechtenschendingen onderzocht die in verband staan met de activiteiten van de Yadana pijpleiding van TOTAL. Tot december 2004 waren er vier rechtszaken die gerelateerd zijn aan leden van het consortium van de Yadana pijpleiding; twee daarvan tegen TOTAL (in België en Frankrijk) en twee tegen Unocal (op zowel nationaal als federaal niveau in de VS). Unocal besloot eind 2004 echter buiten de rechtszaal om met de eisers, die in de jaren '90 het slachtoffer waren geworden van mensenrechtenschendingen, een regeling te treffen. Verschillende waarnemers waren van mening dat deze beslissing door Unocal gemaakt werd om een rechtszaak te vermijden. Waarschijnlijk kwam Unocal tot de conclusie dat er een groot risico bestond dat ze de zaak zouden verliezen.

De TOTAL zaak in Frankrijk

In augustus 2002 brachten Burmese burgers een zaak voor de Franse rechter inzake de misdaad van "*illegale opsluiting*". De zaak is gericht tegen Thierry Desmarest, President Directeur-Generaal van TOTAL, en Hervé Madeo. Desmarest stond aan de leiding van het Yadana project toen er tal van gevallen van dwangarbeid waren en Madeo was van 1992 tot 1999 directeur van de 'On-Site Operator', TOTAL Myanmar Exploration Production (TMEP).

Het is de eerste keer dat TOTAL in haar thuisland geconfronteerd werd met een formele klacht ten aanzien van haar activiteiten in Burma. De klacht is ingediend door twee Burmezen die gedwongen waren te werken aan de bouw van de pijpleiding. Een van hen was 13 jaar toen dit zich in 1995-1996 voordeed.

De aanklagers leggen in hun getuigenis uit onder welke omstandigheden zij gedwongen werden hun dorpen te ontruimen en in de jungle, op het bouwterrein van de pijpleiding, te wonen en te werken. Ze beschrijven het gedrag van de Burmese bataljons op het veld, welke van de dwangarbeiders de bijnaam "TOTAL bataljons" kregen. Ze beschrijven de manier waarop doodsbedreigingen en fysiek en verbaal geweld van de kant van het leger een klimaat van angst creëerden. Ze beschrijven dat ze geen voedsel en medische zorg kregen, hetgeen extra zware omstandigheden betekent, nog gevoegd bij het illegale karakter van hun opsluiting. De aanklagers blijven erbij dat er "*foreigners*", met andere woorden afgevaardigden van TOTAL, op het terrein aanwezig waren en het daarom niet mogelijk is dat deze zich niet bewust waren van de dingen die gebeurden.

Er zijn meerdere beschuldigingen tegen TOTAL en haar lokale dochteronderneming: het rekruteren en betalen van Burmese legerbataljons, het bewust bevorderen van dwangarbeid op het bouwterrein en het feit dat TOTAL hier mee gewoon mee doorging (ondanks herhaalde kritiek op de wijdverspreide dwangarbeid in Burma door organen als de International Labour Organisation van de VN).

In oktober 2002 is een Franse onderzoeksambtenaar de aanklachten op grond van illegale opsluiting tijdens de bouw van de gaspijpleiding in Burma gaan onderzoeken. De aanklacht noemde met name Thierry Desmarest, hoofd van de oliegigant en Hervé Madeo, voormalig hoofd van TOTAL's activiteiten in Burma, maar de aanklager heeft nog niet beslist wie voor de aantijgingen verantwoordelijk moet worden gesteld.

De eerste getuigen zijn gehoord en acht nieuwe slachtoffers hebben zich nadien bij de aanklachtprocedure aangesloten.

In oktober 2003 is de directeur operaties van het project (een van de genoemde gedaagden) gehoord door een rechter. Dit was voor het eerst dan een vertegenwoordiger van TOTAL voor de Franse rechtbank uitleg moest geven over deze zaak.

In mei 2004 werd een belangrijke stap gezet door Sherpa, een Franse NGO. Zij organiseerden voor een aanklager en getuige een bezoek aan Frankrijk. Deze twee Burmese vluchtelingen uit Thailand hadden toen voor het eerst de mogelijkheid om hun eerder afgelegde verklaringen tegenover een onderzoeksrechter te bevestigen.

Op 11 januari 2005 besloot de rechtbank van Nanterre, voorgezeten door een panel van drie rechters, dat de zaak moest voorkomen.

De TOTAL zaak in België

Ook in België is TOTAL voor het gerecht gesleept. In april 2004 zijn vier Burmese aanklagers, allen voormalig slachtoffer van mensenrechtenschendingen, een civiele zaak begonnen, gebaseerd op misdaden tegen de mensheid en medeplichtigheid bij misdaden tegen de mensheid. Enkele van de martelingen die de aanklagers hebben ondergaan zijn sigaretbrandwonden, “*de ijzeren weg*” (het over de schenen naar boven en beneden rollen van een stalen staaf totdat huid en vlees eraf scheuren) en slagen tegen het hoofd, wat leidde tot schade aan het gezicht.

De eisers beschuldigen TOTAL, Thierry Desmarest en Hervé Madeo van medeplichtigheid bij misdaden tegen de mensheid. Ze willen aantonen dat TOTAL morele en financiële steun heeft gegeven aan het Burmese leger met volledige kennis van de gevolgen van deze steun met betrekking tot de talloze mensenrechtenschendingen van het regime. Meer specifiek beweren ze dat TOTAL en haar managers logistieke en financiële steun verleenden aan de Burmese bataljons in het gaswinningsgebied, en dat deze als ‘TOTAL bataljons’ bekend stonden. Ze beschuldigen TOTAL ook van het feit dat het wist dat hun Burmese partners, die een link hadden met de pijpleiding, systematisch gebruik maakten van dwangarbeid en beweren dat de interne post en documenten van TOTAL hiervoor bewijs leveren.

Het enige precedent met betrekking tot misdaden tegen de menselijkheid waarover een Belgische rechtbank met een beroep op de Wet van universele bevoegdheid (die zaken tegen niet-Belgische burgers toestaat, zelfs als de misdaden buiten België zijn gepleegd) een uitspraak deed, is een zaak van vier Rwandezen. Zij werden schuldig bevonden aan misdaden tegen de mensheid en kregen gevangenisstraffen variërend van 12-20 jaar.

Recentelijk, op 13 april 2005, heeft het Belgische constitutionele hof de Burmese vluchtelingen-aanklagers in het gelijk gesteld en de zaak ontvankelijk verklaard. Hiermee is de rechtszaak, die reeds een tijd stil lag, nieuw leven ingeblazen. De uitspraak werd als een overwinning beschouwd door de Burmese vluchtelingengemeenschap in België (en elders in Europa).

Unocal betaalt om rechtszaken te vermijden

Tegen Unocal, een Amerikaanse oliemaatschappij en consortiumpartner van TOTAL, zijn soortgelijke aanklachten, gericht op mensenrechtenschendingen gerelateerd aan de Yadana pijpleiding, als tegen TOTAL ingediend. De oorspronkelijke rechtszaak werd aangespannen ten behoeve van veertien Burmese dorpingen die slachtoffer waren van mensenrechtenschendingen in het gebied van de pijpleiding. Het verhaal van een van de aanklagers in ‘Doe vs. Unocal’ illustreert de tragische gevolgen van de Burmese ‘bescherming’ in het gebied van de pijpleiding.

In december 1994 was Jane Doe I, een jonge Burmese moeder wier naam voor haar eigen veiligheid geheim moet blijven, aan het koken met haar twee maanden oude baby op haar arm. Er kwamen Burmese soldaten naar het huis op zoek naar haar man, die bevelen van het leger ten aanzien van het verrichten van dwangarbeid aan het pijpleiding project had

geweigerd. De soldaten waren ook kwaad dat Jane Doe I na de gedwongen verhuizing van het dorp niet mee was gegaan naar het voorgeschreven gebied.

Ter vergelding schopten de soldaten Jane Doe I zo hard dat ze met haar baby op de arm in het vuur viel. Ze raakte bewusteloos terwijl haar baby ernstig verbrandde. Dagenlang probeerde Jane Doe I medische zorg te krijgen voor haar baby, maar deze stierf uiteindelijk aan haar wonden.

Toen John Imle, de toenmalig directeur van Unocal, met dergelijke verslagen van mensenrechtenschendingen werd geconfronteerd, zei hij: *“If you threaten the pipeline, there’s gonna be more military. If forced labour goes hand in glove with the military, yes, there will be more forced labour. For every threat to the pipeline there will be a reaction.”*

De beslissing van Unocal in december 2004 om buiten de rechter om een schikking te treffen kan grote gevolgen hebben voor TOTAL. TOTAL en Unocal zijn met betrekking tot de kwestie nauw met elkaar verbonden. Als Unocal geen vertrouwen had in haar verdediging, mag ervan uit worden gegaan dat ook TOTAL in een zeer benarde positie verkeert. Sterker nog: TOTAL had als uitvoerder van het pijpleiding project meer controle over de gang van zaken in de regio dan Unocal. De kans dat TOTAL in de voetsporen treedt van Unocal’s beslissing lijkt nu nog aannemelijker.

Unocal heeft begin april 2005 een definitieve schikking getroffen met de groep Burmese slachtoffers van mensenrechtenschendingen, woonachtig in de VS. Alle 14 Burmezen die Unocal hadden aangeklaagd zullen door het bedrijf financieel worden gecompenseerd. Het exacte bedrag van de schadevergoeding houdt het bedrijf geheim, maar sommige zakelijke media stelden dat het ging om een schadevergoeding van 30 miljoen dollar. Daarnaast zou de voortdurende rechtszaak het bedrijf zo’n 25 miljoen dollar aan juridische uitgaven hebben gekost.

Overigens maakte de grote Amerikaanse oliemaatschappij ChevronTexaco in april 2005 bekend dat het voor 16,4 miljard dollar Unocal overneemt. Hiermee neemt het bedrijf (dat inmiddels haar naam heeft veranderd in ‘Chevron’) ook verantwoordelijkheid voor Unocal’s controversiële investering in Burma. Diverse mensenrechtenorganisaties en Burmagroepen hebben Chevron inmiddels opgeroepen om Unocal’s investering van de hand te doen en niet in Burma economisch actief te worden. Ook dreigden actiegroepen Chevron dat het op ‘zwarte lijsten’ geplaatst zou worden en derhalve een mikpunt van campagnes zou worden. Diverse media suggereerden dat Chevron de investering in het Yadana-project van de hand zal doen, maar tot op heden zijn hier (nog) geen concrete aanwijzingen voor.

9. Dodelijke transacties

Wat betaald werd

Door gebrek aan transparantie bleek het onmogelijk om eenduidige financiële cijfers te verkrijgen inzake de investeringen in en de omzetten uit het Yadanaproject. TOTAL en haar projectpartners zijn in hun contract onderworpen aan een wurgende clause die het vrijgeven van relevante data en informatie uitsluit. Maar volgens verscheidene verslagen van de pers, heeft het consortium sinds 1992 rond de 1,2 miljard dollar in het project geïnvesteerd (pro-rata onder de vier bondgenoten verdeeld). MOGE heeft in 1997 een aandeel van 15% in het project genomen, waarvoor het een lening heeft moeten afsluiten. Het lijkt erop dat deze lening door de projectpartners is verstrekt, alhoewel er ook aanwijzingen zijn dat er een Japans bedrijf bij betrokken is geweest.

Het Production Sharing Contract (PSC) tussen TOTAL en MOGE, gedateerd 9 juli 1992, geeft aan dat er sinds de aanvang van het project een serie extra betalingen is gedaan aan MOGE:

- TOTAL was tijdens de goedkeuringsperiode (waarin besloten werd of de ontdekkingen commercieel levensvatbaar waren) van het project verplicht minimaal tien miljoen dollar uit te geven. Iedere tekortkoming in deze afspraak werd contant aan MOGE uitbetaald.
- In 1992 werd aan de militaire autoriteiten een bonus van vijftien miljoen dollar uitbetaald. De partners betaalden daar later een percentage, gelijk aan hun aandeel, van terug.
- Na een driejarige periode waarin niets betaald werd, wordt nu een inkomstenbelasting van 30% betaald.
- Voor al het natuurlijke gas dat verwerkt is zijn regelmatig 'Undisclosed Royalties' betaald.
- Op het moment dat de gemiddelde dagelijkse gasproductie een bepaald niveau bereikte werden productiebonussen uitbetaald. TOTAL heeft MOGE na goedkeuring van haar ontwikkelingsplan voor het Yadana veld vijf miljoen dollar betaald. Verder werd aan MOGE twee miljoen dollar betaald toen de gemiddelde dagelijkse natuurlijke gasproductie (gedurende negentig opeenvolgende dagen) 4,25 miljoen kubieke meter (*150 million cubic feet*) haalde. Toen dit naar 8,49 miljoen kubieke meter (*300 million cubic feet*) steeg werd drie miljoen dollar betaald en vervolgens vier miljoen dollar toen 16,98 kubieke meter werd gehaald. Toenemende bonussen worden nog steeds gegeven als dagelijkse gemiddelden van 25,47 miljoen en 33,96 miljoen kubieke meter worden behaald.
- Gedurende de goedkeuringsperiode kwam TOTAL overeen betalingen van vijftigduizend dollar per jaar te doen ten behoeve van training en opleidingen aan MOGE personeel. Tijdens de ontwikkelings- en productiefases is dit bedrag toegenomen tot honderdduizend dollar per jaar.
- Het PSC verwijst naar een bedrag van veertig miljoen dollar dat door TOTAL uitbetaald moet worden aan MOGE op het moment dat MOGE haar aandeel van vijftien procent opnam (wat gebeurde in 1997). Dit bedrag vertegenwoordigt de door MOGE '*gemaakte kosten*' in relatie tot het

contractgebied en is, 'als betaling uit productie', vanaf het begin van commerciële productie aan MOGE betaald. Er wordt niet ingegaan op waar deze kosten uit bestaan.

Wat ze verdiend hebben

De Yadana pijpleiding werd in 1998 in gebruik genomen. De export productie drempel van 14,86 miljoen kubieke meter per dag werd begin 2001 gehaald. In 2002 lag het outputgemiddelde op 17,3 kubieke meter gas per dag (PTT nam 16,6 kubieke meter per dag af en Burma de rest voor binnenlandse consumptie). Contractueel gezien heeft Burma voor binnenlands gebruik recht op 20% van de productie van Yadana.

Alhoewel financiële details niet openbaar zijn gemaakt, is de cumulatieve geldstroom voor alle betrokken partners sinds 2001-2002 positief geweest. Omdat MOGE in 1997 een aandeel van 15% op zich nam, 150 miljoen dollar investeerde om zich bij het consortium te mogen voegen en de hiervoor aangegane lening terug diende te betalen, betekende dit voor de militaire junta een vertraging van winst met een aantal jaren. Daarnaast werden winstbedragen aan het regime contant, in de vorm van bonussen, belastinginkomsten en royalties, verlaagd door de waarde van binnenlandse gas leveringen van het Yadana veld. Om die reden werd de geldstroom uit de Yadana gaswinning voor het regime pas positief in 2002.

Sindsdien heeft het Yadana project de Burmese autoriteiten en haar projectpartners echter aanzienlijke winsten opgeleverd. Voorzichtige schattingen ramen jaarlijkse overheidswinsten uit het project op 200 miljoen dollar. Andere bronnen schatten deze eerder op 450 miljoen als ook belastingen en verlaagde importkosten meegerekend worden. De Economist Intelligence Unit (EIU) meldt dat de totale winsten van gasexporten vanaf het begin van de operaties van de Yetagun en Yadana gasvelden in 1998 drastisch gestegen zijn van nul in 1997-1998 naar 921 miljoen dollar in 2002-2003.

In 2003 vermeldde het *Oil and Gas Journal* dat de recente installatie van een medium compressie platform door het Yadana consortium de maximale gaslevering, en hiermee de winsten, naar "850 million cubic feet" per dag zal doen stijgen.

Het is duidelijk dat het Yadana veld, met een bewezen winbare reserve van 0,18 triljoen kubieke meter (6,5 trillion cubic feet), de komende drie decennia een cruciale bron van harde valuta voor het regime belooft te blijven. Sinds de inwerkingtreding van Yadan en Yetagun is natuurlijk gas nu de grootste inkomstenbron van de junta, ze neemt 40% van de Burmese inkomsten uit export voor haar rekening.

Drugs, wapens en gas

De gaspijpleiding is vaak in verband gebracht met wapenaankopen door het leger, met name de aanschaf van Russische MIG gevechtsvliegtuigen.

Jane's Defence Weekly meldde in juli 2001 dat Rangoon bezig was met de aankoop van tien MIG-29 jet fighters van de Russian Aircraft-building Corporation voor een bedrag van 130 miljoen dollar en dat het geld afkomstig was van Thaise gasaankopen. De aanbetaling voor de MIGs (30 procent van het totaal) vond plaats in dezelfde week als een betaling van honderd miljoen dollar in royalties door het Thaise staatsbedrijf Petroleum Authority of Thailand aan het Burmese regime. Deze betaling werd gedaan voor gas dat vanaf velden in de Golf van Martaban naar land gepompt zou worden. Alvorens de Thai onder de voorwaarden van het contract uit 1995 de betalingen deden, had Burma vrijwel al haar buitenlandse handelreserves opgemaakt. Volgens Robert Karniol, Azië-redacteur van Jane's

Defence Weekly, waren de Russen onwillig om vliegtuigen aan Burma te verkopen, totdat inkomsten uit het Martaban gasveld binnen kwamen stromen.

Er zijn ook berichten dat TOTAL en andere oliemaatschappijen verbonden waren aan het narcotica netwerk van de junta. François Casanier heeft voor l'Observatoire Geopolitique des Drogues betrekkingen tussen TOTAL, de junta en wapenaankopen onderzocht. Hij suggereert dat het regime aan het begin van de jaren '90 de productie van heroïne heeft versneld om wapens te kunnen aanschaffen. Het regime heeft via ogenschijnlijk legale handelingen heroïnegeld witgewassen en hiervoor MOGE gebruikt.

Volgens Casanier werden bijvoorbeeld enorme geldkredieten verkregen van banken in het Noord-Thaise dorp Mae Sai en op de bankrekening van MOGE in Singapore bijgeschreven. Mae Sai ligt op de grens tussen Thailand en Burma, via een brug verbonden met het Burmese stadje Tachilek. Casanier stelt dat Burmese ambtenaren regelmatig van Rangoon naar Tachilek vlogen. Ze brachten pakketten bankbiljetten mee, verkregen via heroïne verkoop, om deze vervolgens te storten op bankrekeningen in Mae Sai.

In 1992, het jaar dat TOTAL voor 15 miljoen dollar aan bonussen betaalde aan MOGE, was Burma in staat van het Poolse bedrijf PZL 24 helikopters uit de Sovjetperiode te kopen. Een Poolse diplomaat, gestationeerd in Bangkok, zei hier destijds over: *"the Burmese paid us with TOTAL money"*.

Casanier suggereert dat de betaling uit 1992 van TOTAL aan MOGE gebruikt werd om de winsten uit de illegale drugshandel, die regelmatig op de bankrekening van MOGE werden gestort, te verhullen. Hij suggereert dat het heel goed mogelijk is dat het regime de ondertekende bonusbetalingen van TOTAL als een deel van het bedrag voor de Poolse helikopters heeft gebruikt. De indruk wordt gewekt dat het regime dit deels deed om de aanvullende fondsen die nodig waren voor de aankoop van de helikopters (welke aanzienlijk hoger lagen dan de 15 miljoen dollar van TOTAL) legitiem te laten lijken. De implicatie van het onderzoek van Casanier is dat de financiering van TOTAL aan MOGE is gebruikt om een witwasoperatie van drugsgeld voor de aankoop van wapens te verdoezelen.

Een in Rangoon gevestigd bedrijf, Setraco, met aan het hoofd de Franse zakenman Jean Pichon (voormalig militair attaché bij de Franse ambassade in Bangkok), was betrokken bij het sluiten van de PZL deal voor Burma in 1992 (alhoewel PZL dit ontkent). Hij zou de enige buitenlander in Rangoon zijn met een Burmees paspoort, een gunst die hij verkreeg van Ne Win, voormalig dictator van Burma. Sinds hij gedurende zijn voormalige activiteiten als militair attaché in Bangkok schimmige diensten heeft verleend, heeft hij goede contacten met de junta.

Setraco is een dochteronderneming en filiaal van het beter bekende Brenco International. Brenco, met de Frans-Braziliaanse zakenman Pierre Falcone aan het hoofd, was het bedrijf dat in 2000 in de schijnwerpers stond bij een internationaal wapenschandaal. Hierbij was de zoon van de voormalige president van Frankrijk, Mitterand, betrokken. Falcone en zijn collega's werden in 2000 gearresteerd wegens het verlenen van hulp bij het sluiten van een Russische wapenverkoop met een waarde van meer dan 500 miljoen dollar. Deze verkoop vond in 1993/94 plaats aan het Angolese regime van Jose Eduardo Santos voor zijn campagne tegen de anti-Marxistische UNITA oppositie groepering van Jonas Savimbi.

10. TOTAL en het Franse buitenlandbeleid

Een van de belangrijkste gevolgen van de aanwezigheid van TOTAL in Burma is de invloed op het Franse buitenlandbeleid. Om de belangen van TOTAL te kunnen blijven behartigen is Frankrijk een obstakel geworden bij de inname van het Gemeenschappelijk Standpunt van de EU jegens Burma. Men zou kunnen stellen dat TOTAL de Burmese dictators, via de Franse regering, de garantie geeft dat ze gespaard blijven van enig serieuze sancties van de kant van de EU.

Chirac en Desmarest zijn sinds het midden van de jaren 1990 gedurende vele buitenlandse uitstapjes reisgenoten geweest. Recentelijk nog zijn ze samen naar Algerije en Libië geweest. In juni 2004 is Thierry Desmarest, wegens zijn belangrijke staat van dienst voor Frankrijk, door president Chirac onderscheiden met een van de belangrijkste ridderordes van Frankrijk, de Légion d'Honneur. De nauwe band tussen de twee mannen, en die van TOTAL en de Franse staat, is algemeen bekend.

The Economist heeft bezorgdheid uitgesproken over de relatie van Chirac met Desmarest. In april 2003 vroeg het zich af: *“what of the fairness of mentioning President Chirac and Mr Desmarest in the same breath? The French government has no stake in Total, but the company is still a “national champion” in the classic French manner. It is deeply cosy with the government...”*

President Chirac heeft tot tweemaal toe publiekelijk steun uitgesproken voor het Burmese regime. Eenmaal was dat bij een Asia-Pacific top in 1996 (waar hij vergezeld was door Desmarest), en nog eens in een interview met de *Far Eastern Economic Review* in april 1997. In tegenspraak tot Europese besluiten en ingaand tegen de mening van verreweg de meeste andere democratieën, heeft Jacques Chirac zich reeds een aantal jaar geleden uitgesproken voor onmiddellijke en onvoorwaardelijke toetreding van de Burmese militaire dictatuur tot ASEAN.

Le Monde formuleerde het als volgt: *“...Jacques Chirac supported Burma's application to join Asean in a statement to the Far Eastern Economic Review in May 1997. Here again support for economic interests took precedence over full consideration for the human rights situation. It seems that some dictatorships are more acceptable than others - providing of course that their presence facilitates international investment.”*

In 1996 lanceerde het Burmese regime het 'Visit Myanmar' jaar, in een verwoede poging toerisme aan te trekken en hoognodige buitenlandse valuta binnen te halen. Het regime zette miljoenen Burmezen in om onder dwang een infrastructuur voor toerisme aan te leggen. Deze massale dwangarbeid is in 1998 door de International Labour Organisation omschreven als een *'misdad tegen de mensheid'*. Bernard Pottier, toenmalig Frans ambassadeur in Burma, steunde dit nieuwe initiatief van het regime destijds echter wel. Hij pree in een serie artikelen in *Le Figaro* de 'nieuwe look' van de Burmese generaals, die *“set the country on the right path to economic liberalism”*.

In 1996 werd in Parijs de World Tourism Fair gehouden. De toenmalige Minister van Toerisme, generaal Kyaw Ba, werd op aandringen van Pottier uitgenodigd als eregast. Ongelooflijk maar waar, de nieuwe Gulliver prijs voor culturele ontdekkingen werd uitgereikt voor een programma in Burma.

Toen TOTAL in de VS werd bedreigd met een rechtszaak voor mensenrechtenschendingen gerelateerd aan de pijpleiding, maakte de inmenging van Frankrijk duidelijk welke plaats TOTAL inneemt in haar buitenlandse beleid. In een briefing (*amicus curiae*) aan de Amerikaanse rechtbank verklaarde de Franse Republiek dat het: *“respectfully objects to the exercise of personal jurisdiction by this court over TOTAL, a corporate citizen of France, on*

the ground that it would conflict with the sovereignty and laws of France..." Daaraan werd toegevoegd dat *"Maintenance of this action against TOTAL in the United States courts will conflict with France's foreign policy interests."*

Meer recente pogingen van de Franse regering om TOTAL en de belangen van de dictatuur te beschermen zijn van beschamende aard. In de zomer van 2004, tijdens EU onderhandelingen over de toetreding van Burma tot de Asia Europe Meeting (ASEM) om het gemeenschappelijk standpunt van de EU jegens Burma te versterken, heeft Frankrijk een uiterst dubieuze rol gespeeld ten aanzien van besluiten waar de generaals in Rangoon zeer tevreden mee konden zijn.

Capitulatie op ASEM (Asia Europe Meeting)

ASEM is een terugkerend forum van topontmoetingen tussen Azië en Europa. Voor oktober 2004 bestond de groep uit vijftien Europese landen en zeven leden van de Association of South East Asian Nations (ASEAN- met uitsluiting van Burma, Laos en Cambodja); Zuid-Korea, Japan en China. Gedurende 2004 werden plannen gemaakt voor uitbreiding van ASEM. De tien nieuwe landen van de EU, Cambodja, Laos en -niet zonder controverse- Burma, waren alle kandidaten voor het lidmaatschap van ASEM.

De EU had er jaren op aangestuurd dat Burma, gezien de historie van mensenrechtenschendingen en het gebrek aan politieke hervormingen, geen lid zou kunnen worden. De Aziatische landen dreigden echter dat zij, wanneer Burma geen lid kon worden, hun vetorecht zouden toepassen bij toetreding van de tien nieuwe EU landen. Landen als het Verenigd Koninkrijk, Nederland, Denemarken en Tsjechië namen in eerste instantie hard stelling binnen ASEM. De EU dreigde dat het de uitbreidingstop in Vietnam in oktober 2004 niet zou bijwonen als Burma niet aan bepaalde voorwaarden zou voldoen.

De tien nieuwe EU landen wilden deel uitmaken van ASEM. Sommige begrepen echter dat het belonen van een regime dat geen acht sloeg op de mening van de EU (en Europese en Aziatische regeringen) met een lidmaatschap van ASEM, een verkeerd signaal zou uitzenden. Deze landen vreesden dat dit lidmaatschap voor Burma het regime zou versterken en de positie van de pro-democratische beweging van Burma ernstig zou ondermijnen.

Het Franse standpunt echter leek met de traditie van een beleid van gemeenschappelijke besluitvorming te breken. President Chirac verklaarde doodleuk dat hij hoe dan ook van plan was naar Vietnam te gaan, zelfs als alle andere 24 leden van de EU zouden besluiten deze ASEM top te boycotten. Er waren weliswaar ook andere landen die bereid waren Burma's dictators te steunen in hun toetreding tot ASEM, maar over het algemeen wordt toch Frankrijk genoemd als verreweg de meest actieve EU-lidstaat die het Gemeenschappelijke Standpunt in 2004 frustreerde. De agenda van Frankrijk was van het begin af aan duidelijk. Uiteindelijk gaf de EU - nu publiekelijk verdeeld en met Frankrijk aan kop om de EU te bewegen toe te geven - zich over aan de eis van Azië om Burma toe te laten treden tot ASEM. Het was een gemiste kans om Burma daadwerkelijk onder grote druk te zetten om hervormingen door te voeren.

Gemeenschappelijk Standpunt EU verzwakt

In oktober 2004 overwoog de EU voor de eerste keer een gerichte investeringsstop tegen de dictatuur in Burma. De hoofdreden om een aangescherpt Gemeenschappelijk Standpunt te overwegen was om een helder signaal naar het regime te geven dat, ondanks haar uiteindelijke toegeeflijkheid ten aanzien van ASEM, de EU niet op de verzoeningstoer ging en uiterst kritisch blijft ten aanzien van de misstanden in Burma. Aan het eind van de onderhandelingen over nieuwe sanctiemaatregelen had Frankrijk deze echter met succes

tandeloos gemaakt. De maatregelen die de EU nu heeft ingesteld hebben geen echte invloed en kunnen omschreven worden als weinig relevant en ineffectief. De sector waar het Burmese regime het meest van profiteert, olie en gas, is helemaal uitgesloten van de nieuwe sancties.

Zowel de media als diplomaten wijzen op het besluit van de Franse regering om de belangen van TOTAL in Burma te beschermen door middel van het verzwakken van de overeen gekomen EU maatregelen.

Enkele voorbeelden:

Le Monde

“One European diplomat said that very meticulous work had been done on the terms of these sanctions, particularly because the French were anxious not to harm the activities of the oil giant Total.”

The Observer

“Last Sunday, Burmese pro-democracy leader, Aung San Suu Kyi, began her tenth year incarcerated by the brutal Burmese military regime. Last week the European Union set out a list of sanctions covering every Burmese industry other than its money-spinners - oil, gas and timber. For this egregious dilution, blame the French. It's French oil firm Total that stands to gain from the rich reserves that will be extracted in coming years. And it's been the French who have been vetoing strong sanctions.”

The Financial Times

“After pressure from France, EU Ambassadors have now decided to make clear that the ban on such investments does not refer to arrangements already in place, which can even be extended or prolonged. Paris was particularly concerned about investment in Burma's oil and gas sector.”

Guardian

“France's president, Jacques Chirac, said in Hanoi he hoped additional EU sanctions would not be necessary because they “will hurt the poorest people”. But France fears its investments in Burma, including those of Total Oil, may also be hurt. Measures announced by EU foreign ministers in Brussels yesterday appear significantly weaker as a result of French lobbying.”

BBC on line

“There were harsh exchanges, and just two days later the 25 EU states formally announced they would extend their sanctions on Burma's generals, to ban any new investments in Burmese state-owned firms. But international critics say those new sanctions are full of loopholes. French President Jacques Chirac seemed to cast doubt on their effectiveness, saying he hoped the EU's sanctions policy would not damage the operations of the French oil firm Total, which has large investments in Burma.”

Andere maatregelen waarmee TOTAL hoopt de druk om Burma te reduceren

TOTAL heeft ook geprobeerd het Amerikaanse regeringsbeleid in Burma te beïnvloeden. De VS is het enige land in de wereld dat doeltreffende economische sancties tegen Burma heeft opgelegd. In 1997 lanceerde het een verbod op nieuwe investeringen in Burma en eind 2003 werden deze aanzienlijk aangescherpt met sancties tegen import en financiële transacties.

TOTAL is lid van het American Petroleum Institute (API). Het API voert een actieve lobby richting de Amerikaanse regering om eenzijdige sancties tegen Burma op te heffen. Het API

neemt ook een sleutelpositie in bij USA*Engage, een gezamenlijke lobbygroep, opgezet om eenzijdige sancties die de VS heeft ingesteld, stop te zetten. USA*Engage streeft ook naar de herroeping van de Alien Tort Claims Act – de wet waaronder Unocal, TOTAL's partner in het Yadana gasveld, voor het gerecht was gedaagd om te worden geconfronteerd met medeplichtigheid aan mensenrechtenschendingen.

Het is duidelijk dat, zo lang TOTAL in Burma economisch actief blijft, de Franse regering daadwerkelijke strafmaatregelen tegen de Burmese dictators zal tegenhouden, ongeacht de gevolgen van dit beleid voor de bevolking van Burma.

Regelmatig wordt vanuit Frankrijk gesteld dat aanvallen op TOTAL's Burma-investeringen onderdeel zouden zijn van een "Anglo-Saksische samenzwering" om de Franse economie te ondermijnen. Dit is ironisch, gelet op het feit dat de Britse regering haar eigen ondernemingen heeft opgeroepen zich uit Burma terug te trekken en de VS zelfs een formeel verbod op (nieuwe) investeringen heeft doorgevoerd. Het is daarnaast een feit dat de oproep vanuit een groot aantal organisaties aan TOTAL om zich terug te trekken uit Burma volgt nadat al een aantal jaar campagnes lopen tegen tal van ondernemingen in de EU en de VS die in Burma hebben geïnvesteerd, ongeacht nationaliteit. Het doel van deze campagnes is altijd geweest om ondernemingen onder druk te zetten die de dictatuur van Burma in praktijk steunen. Desondanks continueert de Franse regering haar steun aan de belangen van TOTAL, ten koste van de bevolking van Burma.

11. Investeerders in TOTAL

In december 2001 bundelden acht van de grootste Britse en andere Europese investeerders hun krachten om druk uit te kunnen oefenen op bedrijven met belangen in Burma; bedrijven die ongeacht de voortdurende berichten van mensenrechtenschendingen ook van zins zijn om in Burma te blijven investeren. Hun fondsen, die wereldwijd een kapitaal van rond de 400 miljard pond beheren, hebben een verklaring uitgebracht over hun *'business principles'* ten aanzien van Burma. Ze stelden vast dat *"concerns have been raised by the continuing presence of a military dictatorship, which came to power as a result of a military takeover, and the continuing scale of flagrant human rights and other abuses. We are mindful of the influence of foreign direct and indirect investment provided by companies, whose shares we own, and are concerned that this may play a role in sustaining the current military regime."*

Sindsdien is een aantal institutionele investeringsfondsen verwickeld geraakt met TOTAL over diens aanwezigheid in Burma. De reacties van TOTAL naar aanleiding van de bezorgdheid van investeerders waren over het algemeen vaag of men weigerde in te gaan op fundamentele onderwerpen.

Enkele voorbeelden hiervan:

- Geen enkele uitleg over welke politieke hervormingen als gevolg van TOTAL's 'constructive engagement' zich voltrokken zouden hebben.
- Geen reactie op de uitgesproken bezorgdheid dat TOTAL het regime geholpen heeft met de financiering en verdere opbouw van haar militaire apparaat om blijvend macht over het Burmese volk te kunnen uitoefenen.
- Hardnekkige ontkenning dat zich wandaden, gerelateerd aan de pijpleiding, hebben voorgedaan. Er bestaan, zoals reeds gesteld, veel bewijzen dat het bedrijf zich bewust was van het feit dat de beveiligingstroepen dergelijke wandaden pleegden.

De voornaamste verdediging van TOTAL is dat het in Burma blijft zolang er vanuit de EU en de VN geen wettelijke beperkingen worden gesteld. Dit is een makkelijk standpunt, gezien haar invloed op het Franse buitenlandbeleid, hetwelk garandeert dat dergelijke beperkingen noch door de EU noch door de VN zullen worden opgelegd. Haar tweede argument is dat het goed voor haar personeel zorgt en financieel verscheidene gemeenschapsprojecten steunt. Geen van deze argumenten richt zich op de steun die het bedrijf aan het regime geeft, het feit dat het bedrijf geassocieerd wordt met mensenrechtenschendingen, het ontbreken van vergoedingen voor getroffen dorpingen en haar lobbyactiviteiten in het belang van de Burmese dictatuur.

Aandeelhouders schenken hernieuwde aandacht aan het reële risico dat opereren onder dit onderdrukkende regime met zich meebrengt. Sommige investeerders, zoals de Co-operative Insurance Society (CIS) uit het Verenigd Koninkrijk, heeft aangegeven dat TOTAL terugtrekking uit Burma dient te heroverwegen als het aantrekkelijk wil blijven op de kapitaalmarkten. Verder maakt bijvoorbeeld de Co-operative Bank al jaren deel uit van een coalitie die de sancties tegen Burma steunt. Ze weigert zaken te financieren met een strategische betrokkenheid in Burma. Zowel de bank als de CIS, via hun Sustainable Procurement and Supplier Policy, proberen relaties te vermijden met bedrijven die in Burma economisch actief zijn.

Twee rechtszaken tegen TOTAL (in Frankrijk en België), in combinatie met een grote internationale campagne tegen het bedrijf, helpen verder de reputatie van TOTAL te

schaden, het publieke wantrouwen tegen het bedrijf op te bouwen en haar mogelijkheden om in Burma te investeren moeilijker te maken.

Ook van belang, maar vooralsnog onbeantwoord, zijn de vragen die investeerders nu zouden moeten stellen:

- Of en hoe TOTAL wegens verkent teneinde haar directe financiering van het regime te beëindigen.
- Waarom het, gezien de afwezigheid van tastbare, positieve uitkomsten, bij haar beleid van 'constructive engagement' blijft.
- Hoe het beleid ten aanzien van Burma zich tot algemene zakenstrategieën verhoudt en strookt met haar uitgesproken toewijding ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemerschap.

12. De internationale campagne tegen TOTAL

De internationale campagne tegen TOTAL richt zich erop het bedrijf te dwingen zich uit Burma terug te trekken en haar steun aan het regime te beëindigen, in de toekomst buitenlandse investeerders af te schrikken en de weg vrij te maken voor een Frans buitenlandbeleid dat niet langer de Burmese pro-democratische beweging ondermijnt.

De politieke onrust die terugtrekking van de grootste Europese investeerder in Burma zou ontketenen zou groter zijn dan die van enig ander bedrijf tot nog toe. Het zou het grootste afschrikmiddel zijn voor potentiële investeerders in Burma. Op de lange termijn zou het investeringen in het land verminderen en dus ook winst voor het regime. Het zou ook een eind maken aan de invloed die TOTAL op het Franse overheidsbeleid ten aanzien van Burma uitoefent. De terugtrekking van TOTAL uit Burma zou de weg kunnen vrijmaken voor een hardere Franse opstelling en als gevolg daarvan een hardere opstelling van heel Europa ten opzichte van Burma.

13. Wie steunen de internationale campagne?

De coalitie tegen TOTAL's investeringen in Burma vertegenwoordigt momenteel achttien landen en bestaat uit de volgende organisaties:

A	Actions Burma	Belgie	
	Afrika Azsia Forum	Hongarije	
	Agir Içi	Frankrijk	
	Asienhaus Burma Initiative	Duitsland	
	ASN Bank	Nederland	
	Assistenza Birmania	Italië	
	Australia Burma Council	Australië	
B	Both Ends	Nederland	
	Burma Action	Ierland	
	Burma Bureau	Duitsland	
	Burma Campaign	Zuid-Afrika	
	Burma Campaign UK	VK	
	Burma Centrum Nederland	Nederland	
C	Campaign for Democracy in Burma	Finland	
	Christian Solidarity Worldwide	VK	
D	Danish Burma Committee	Denemarken	
E	Evert Vermeer Stichting	Nederland	
F	Federation of Trade Unions Burma	Thailand	
	Federation of Workers' Union of the Burmese Citizens	Japan	
	Finnish Burma Committee	Finland	
	FNV	Nederland	
	Friends of the Earth (VK)	VK	
	Friends of the Earth	Frankrijk	
	Friends of the Earth	Schotland	
	Future in our hands	Noorwegen	
G	Global Exchange	VS	
H	HumanistischOverleg		Nederland
	Mensenrechten (HOM)	d	
I	ICCO	Nederland	
	Info-Birmanie	Frankrijk	
	International Federation for Human Rights (FIDH)	k	Frankrij
J	Justice et Solidarité Mondiales	Frankrijk	
	Justitia et Pax	Nederland	
K	Karen Service Team	Duitsland	
L	Ligue des Droits de l'Homme	Frankrijk	
M	Milieudefensie (Friends of the Earth)	Nederland	
	Multatuli Travel	Nederland	
N	Norwegian Burma Comitte	Noorwegen	
	Norwegian Church Aid	Noorwegen	
	NOVIB	Nederland	
P	People and Planet	VK	
	People's Forum on Burma	Japan	
	Polish Burma Solidarity	Polen	
	The Peace People	Ierland	
S	Socialistische Partij (SP)	Nederland	
	Swedish Burma Committee	Zweden	
	Swiss Burma Association	Zwitserland	
T	Transnational Institute (TNI)	Nederland	
U	UNISON	VK	
	US Campaign for Burma	VS	
W	World Development Movement	VK	
X	XminY	Nederland	

14. De Nederlandse campagne

Op 1 april 2005 gaven campagnevoerders van Burma Centrum, XminY en vertegenwoordigers van de Burmese vluchtelingengemeenschap in Nederland middels een ludieke actie bij het Nederlandse hoofdkantoor van TOTAL in Voorburg het startsein voor een grote Nederlandse campagne tegen TOTAL's investeringen in Burma. Een luide protestdemonstratie, van het stadhuis naar het bedrijf, ging er aan vooraf. Het gemeentebestuur (raad en wethouder) hebben inmiddels TOTAL aangesproken op haar wangedrag in Burma.

Op deze dag heeft het Burma Centrum TOTAL de onderstaande petitie overhandigd:

15. Petitie aan TOTAL Nederland N.V.:

1 april 2005

Zoals ongetwijfeld bij u bekend is:

1. Burma wordt geregeerd door een uiterst gewelddadige militaire dictatuur. Marteling, dwangarbeid en groepsverkrachtingen zijn er aan de orde van de dag. De Burmese militaire junta weigert nog altijd de macht over te dragen aan de winnaar van de democratische verkiezingen van 1990: de National League for Democracy (NLD). De Burmese junta houdt zich vooral in het zadel met behulp van buitenlandse handel & investeringen. De grootste inkomstenbron van de Burmese dictators is de export van aardgas.
2. De Nederlandse regering voert sinds 2001 een officieel economisch ontmoedigingsbeleid ten aanzien van Burma vanwege de extreem slechte politieke en mensenrechtensituatie in dit land. De regering ontmoedigt officieel alle handel en investeringen met Burma. Dit beleid is altijd door alle grote fracties in de Tweede Kamer (van links tot rechts) ondersteund;
3. De Burmese NLD-leidster en Nobelprijswinnares voor de Vrede (Aung San Suu Kyi), de onafhankelijke Burmese vakbond, de Burmese regering in ballingschap etc. roepen al jaren bedrijven op om geen handel met Burma te drijven omdat buitenlandse handel in praktijk met name het Burmese generaalsregime ten goede komt;
4. De Internationale Arbeidsorganisatie van de VN (ILO) heeft in 2000 voor de eerste keer sinds diens bestaan een resolutie aangenomen waarin het iedereen met economische betrekkingen in Burma oproept deze 'te herzien' vanwege grootschalige dwangarbeid (slavernij), deels gerelateerd aan buitenlandse investeringen en handel. De ILO heeft deze oproep eind maart nog eens bekrachtigd;
5. De EU heeft in oktober 2004 voor de eerste keer economische sancties tegen Burma ingesteld; het is duidelijk dat de EU het regime steeds harder aanpakt (ook economisch);
6. De Tweede Kamer heeft in november 2004 voor de eerste maal een motie over Burma aangenomen; het betreft een bijzonder krachtige motie waarin de Kamer de regering oproept om zich binnen EU-verband in te spannen voor een intensivering van de economische sancties tegen Burma;

Tegelijkertijd:

1. Uw bedrijf is verreweg de grootste Europese investeerder in Burma;
2. Uw bedrijf trekt zich niets aan van de genoemde argumenten. Wij hebben u in de afgelopen jaren regelmatig informatie toegezonden, u schriftelijk verzocht uw economische activiteiten in Burma te beëindigen, u uitgenodigd voor symposia over de problematiek van economische relaties met Burma etc. Dit heeft vooralsnog niets concreets opgeleverd. Onlangs ontvingen wij een uiterst onbevredigende reactie van de heer Thierry Desmarest, hoofd van Total;

Gevolg:

Vandaar hebben Burma Centrum Nederland (BCN), XminY en de Burmese gemeenschap in Nederland besloten om vandaag d.m.v. een eerste actie de Nederlandse campagne tegen de voortdurende economische relaties van uw bedrijf met Burma op te starten. De Nederlandse campagne vormt onderdeel van een zich snel uitbreidende wereldwijde campagne tegen de Burma-investeringen van uw bedrijf (u ongetwijfeld wel bekend). De campagne wordt in Nederland gesteund door een fors aantal maatschappelijke organisaties en bedrijven, te weten: ASN Bank, Both Ends, BCN, Evert Vermeer Stichting, FNV, Humanistisch Overleg Mensenrechten (HOM), ICCO, Justitia et Pax, Milieudefensie, Multatuli Travel, Novib, SP, Transnational Institute (TNI) en XminY.

De campagne zal doorgaan totdat uw bedrijf haar economische relaties met Burma beëindigt.

We verzoeken u dan ook om maximale druk uit te oefenen op de directie van Total in het hoofdkantoor te Parijs opdat binnen de kortst mogelijke termijn uw bedrijf haar economische relaties met Burma beëindigt.

Daarnaast verzoeken we u om een publiekelijke verklaring af te leggen dat Total geen nieuwe economische activiteiten in Burma zal ondernemen zolang de Burmese oppositie, onder leiding van de NLD, niet aangeeft dat de tijd rijp is voor nieuwe investeringen en zolang de mensenrechtensituatie in Burma niet aantoonbaar is verbeterd.

Gaarne vernemen wij voor 1 mei 2005 uw reactie.

Met vriendelijke groet,

Peter Ras (algemeen coördinator Burma Centrum Nederland)
Barbara Jansma (coördinatrice Total campagne BCN)

16. Verweer van Total Nederland N.V.

Op 25 april 2005 heeft TOTAL Nederland N.V. de volgende brief naar het BCN gestuurd:

*Burma Centrum Nederland
t.a.v. Mw. Jansma en Hr. Ras
Postbus 14563
1001 LB Amsterdam*

Voorburg, 25 april 2005

*Contactpersoon: Henk van Duijnen
Doorkiesnummer: +31 (0)70 3180 684*

Betreft: petitie Burma Centrum Nederland aan Total

Geachte Mw. Jansma en Hr. Ras,

Wij ontvingen uw 'petitie aan Total' van 1 april j.l. waarin u ons om een reactie vraagt. Bij deze reactie wijzen wij er allereerst op dat TOTAL Nederland N.V. 'slechts' de verkooporganisatie is van Total brandstoffen en smeermiddelen in Nederland. De activiteiten in Burma vallen onder 'Exploratie & Productie', onderdeel van een geheel andere divisie waarvoor het beleid wordt gemaakt in Parijs. Wel zijn wij altijd bereid om meningen en opvattingen over Total, die wij in Nederland opvangen, te communiceren met de moedermaatschappij.

Met betrekking tot Burma hebben wij een abonnement op uw nieuwsbrief en in het verlengde daarvan hebben wij ook uw congres bezocht. Hierover is door ons steeds zorgvuldig gerapporteerd en, zolang normale fatsoensnormen worden gerespecteerd, zijn wij bereid dat te blijven doen.

Uit bovenstaande zal duidelijk zijn dat wij geen 'druk kunnen uitoefenen' op de directie van Total in Parijs en dat wij ook geen 'publiekelijke verklaring' kunnen afleggen, zoals in uw petitie geformuleerd.

Voor wat betreft de inhoudelijke problematiek aangaande Burma zijn wij absoluut geen specialisten. Daarom hebben wij de heer J.F. Lassalle, E&P Vice President Public Affairs, gevraagd om de standpunten en keuzes betreffende Total E&P voor onze medewerkers te verduidelijken.

Een paar punten uit zijn presentatie:

- *Total deelt de zorgen over de dictatuur in Burma.*
- *Total werkt uiterst zorgvuldig en strikt volgens de strenge Total gedragscode, met normale beloning en secundaire arbeidsvoorwaarden voor haar lokale medewerkers. Eenzelfde zorgvuldigheid geldt ook de contractors die voor ons werken.*
- *Total heeft een uitgebreid sociaal programma met activiteiten rond gezondheidszorg en educatie ter plaatse. Zowel in de streek van de pijpleiding als ook op nationaal niveau.*
- *De lokale bevolking vraagt Total te blijven. Bij terugtrekking zouden de activiteiten onmiddellijk worden voortgezet door een andere partij, waarbij het de vraag is of deze dezelfde zorg voor medewerkers en bevolking zou hebben. De verandering zou geen enkel beperkend effect hebben op de financiële positie van het regime.*
- *Tegenover de roep om isolatie, zoals die in sommige landen wordt gehoord, staat de opvatting dat democratische krachten meer kans krijgen in een samenleving met contacten naar buiten en met enige verbetering in de levensstandaard.*

Wij vinden het jammer dat u niet hebt willen ingaan op onze uitnodiging van een paar weken geleden tot een gesprek met onze specialist (zoals gezegd missen wijzelf de hiervoor benodigde kennis). Maar mocht deze reactie daar voor u aanleiding toe geven, dan zijn wij altijd bereid een dergelijk gesprek alsnog te organiseren.

Met vriendelijke groeten,

TOTAL Nederland N.V.

*Henk van Duijnen
Manager Total Quality Management*

17. Reactie op het verweer van TOTAL Nederland N.V.

Hieronder volgt een inhoudelijke reactie op de brief van TOTAL Nederland N.V.:

Het is zeer gebruikelijk dat bedrijven, in hun verweer op kritiek ten aanzien van een gebrek aan maatschappelijk verantwoord ondernemerschap, pogingen doen om de verantwoordelijkheid hiervoor af te schuiven naar de moedermaatschappij (in een ander land), in de hoop op deze manier niet getroffen te worden door kritiek en/of campagnes in eigen land. Ondanks het feit dat de beslissingen ten aanzien van TOTAL's activiteiten in Burma worden gemaakt in Parijs, kan TOTAL Nederland N.V. zonder terughoudendheid aangesproken worden op de misstanden waarvoor het bedrijf waarvan het onderdeel uitmaakt, verantwoordelijk is. Het moederbedrijf zal het ongetwijfeld vernemen indien TOTAL Nederland N.V., evenals TOTAL-kantoren en pompstations in een groot aantal andere landen, onder druk worden gezet. Dit is van het grootste belang om het bedrijf te stimuleren een verantwoordelijk beleid te voeren ten aanzien van Burma.

Hieronder volgt een reactie op de vijf punten van verweer, zoals genoemd in de brief van Total d.d. 25 april 2005:

1. Het is fijn dat TOTAL de brede zorg om de Burmese dictatuur deelt, maar tegelijkertijd zinloos indien het bedrijf het hierbij houdt en geen concrete maatregelen onderneemt om deze dictatuur tegen te gaan. "Zorgen uitspreken" kost het bedrijf geen cent en noodzaakt het bedrijf ook niet tot het nemen van concrete stappen om de situatie in Burma duurzaam te verbeteren. Hiervoor is een beleidsverandering nodig.
2. De "strengere TOTAL gedragscode", waaraan het bedrijf refereert, voorkomt in praktijk blijkbaar niet dat duizenden Burmezen, woonachtig en werkzaam in het gebied direct nabij de gaspijpleiding waarbij het bedrijf formeel betrokken is, het slachtoffer zijn geworden van dwangarbeid en andere mensenrechtenschendingen (direct en indirect gerelateerd aan de gaspijpleiding). Er valt dus te concluderen dat de genoemde gedragscode hetzij niet streng genoeg is, hetzij in het geheel niet wordt nageleefd, hetzij – onder de specifieke omstandigheden in Burma - helemaal niet na te leven valt.
 - a. Het is een feit dat TOTAL het Burmese leger, via de Myanmar Oil and Gas Enterprise (MOGE), heeft gecontracteerd om de beveiliging van haar pijpleiding te garanderen. Juist deze veiligheidstroepen zijn aantoonbaar verantwoordelijk voor grootschalige, grove mensenrechtenschendingen in het pijpleidingengebied. Deze troepen respecteren geenszins internationale mensenrechtenverdragen en/of TOTAL's gedragscode. TOTAL is daarom verantwoordelijk voor de mensenrechtenschendingen die hieruit voort zijn gekomen.
 - b. Een Franse parlementaire afvaardiging die in 1999 bewijs van mensenrechtenschendingen in de regio van de pijpleiding onderzocht heeft de rol die TOTAL speelde bij het gebruik van dwangarbeid en andere wandaden benadrukt: *"the link between the military presence, the acts of violence against the populations and the forced labour is established as a fact. TOTAL had to be aware of that"*. De afvaardiging heeft geoordeeld dat het partnerschap, de onvoorwaardelijke wederzijdse afhankelijkheid van de bedrijven en het leger, aangeeft dat pogingen van het bedrijf tot scheiding van verantwoordelijkheden arbitrair en misleidend zijn. Uit hun onderzoek kwam de conclusie dat deze veiligheidsrelatie de fundamentele oorzaak is geweest van mensenrechtenschendingen in de regio van de pijpleidingen.
 - c. TOTAL zelf heeft toegegeven dat wandaden begaan door beveiligingstroepen van de pijpleiding zijn voorgekomen. Het bedrijf heeft inderdaad een vergoeding betaald aan

- (een klein gedeelte van de) dorpingen die door die troepen gedwongen waren te werken, maar blijft tegelijkertijd ontkennen (mede-)verantwoordelijk te zijn.
- d. Het feit dat de rechtszaak tegen Unocal, TOTAL's consortium partner in Burma, ontvankelijk is verklaard, ondanks alle pogingen van Unocal dit tegen te houden, getuigt ook van de bewijskracht ervan. Soortgelijke processen vinden plaats tegen TOTAL voor Franse en Belgische rechtbanken, waar het onderzoek naar de zaak inmiddels eveneens ontvankelijk is verklaard. Als verantwoordelijke van het project draagt TOTAL voor de voorvallen in de regio meer verantwoordelijkheid dan Unocal.
3. TOTAL gebruikt steevast haar "sociaal programma" als excuus om in Burma werkzaam te blijven. Als het bedrijf oprecht betrokken zou zijn bij het welzijn van de Burmese bevolking, staat haar niets in de weg om haar (overigens relatief beperkte) ontwikkelingsprogramma's te continueren wanneer het haar economische activiteiten in Burma stop zou zetten. Niemand oefent druk uit op het bedrijf om deze programma's stop te zetten, en het bedrijf kan deze ook financieel gezien makkelijk continueren; de bedragen die er in omgaan zijn een schijntje en vallen in het niet bij de honderden miljoenen dollars die het regime en het bedrijf zelf inmiddels hebben verdiend aan de grootschalige gaswinning- en export in Burma. Het bedrijf zou voortzetting van haar sociale programma's kunnen beschouwen als een genoegdoening ten aanzien van allen die hebben geleden onder de extreme negatieve effecten van de jarenlange gaswinning in het gebied. Net als Unocal, die recentelijk tenminste enige compensatie heeft gegeven aan de slachtoffers van grove misstanden die direct gerelateerd zijn aan het gaswinningsproject waarbij beide oliemaatschappijen onderdeel van uitmaken.
 4. Dit zijn uiterst discutabele stellingen, die het bedrijf op geen enkele wijze kan hardmaken.
 - a. Het is zeer onwaarschijnlijk dat de lokale bevolking in het gebied hoopt dat het bedrijf in Burma blijft (gelet op de talloze getuigenverklaringen van grove misstanden die direct en indirect gerelateerd zijn aan TOTAL's investeringen, de (constante) stroom van vluchtelingen uit het betreffende gebied etc). Een tweede punt is dat het bedrijf onmogelijk een objectieve peiling uit kan (laten) voeren hoe de bevolking in het pijpleidingengebied over haar denkt. Dit heeft te maken met de algehele (en zelfs in recente jaren toegenomen) repressie en het dictatoriale bestuur in Burma. Helaas (!) zijn er –onder de huidige extreme en specifieke- omstandigheden geen enkele (objectieve) opiniepeilingen, referenda of andere grootschalige onderzoeken mogelijk waarin de lokale bevolking zich eerlijk en vrijelijk kan uitspreken over klachten, zorgen en wenselijkheid van bijvoorbeeld TOTAL's aanwezigheid.
 - b. Het is interessant om te constateren dat TOTAL gelooft dat "andere partijen" lagere ethische standaarden zou hebben dan zichzelf. Dit zou betekenen dat andere bedrijven werkelijk ongelooflijk weinig respect voor de lokale bevolking in Burma zouden hebben, gelet op het feit dat TOTAL zelf reeds een bijzonder slechte staat van dienst heeft in Burma. Denkt TOTAL bij "andere partij" misschien aan haar huidige zakenpartner MOGE? Het zou de moeite waard zijn om van TOTAL te vernemen van welke andere oliemaatschappijen minder te verwachten is dan van TOTAL ten aanzien van "zorg voor medewerkers en bevolking."
 - c. Het valt niet te verwachten dat andere westerse oliemaatschappijen in Burma zullen investeren. Verder klopt het beeld –dat ook vaker door TOTAL is geschetst- niet dat Aziatische bedrijven massaal in Burma investeren nu westerse bedrijven zich uit Burma terugtrekken. Er wordt vaak gemeld dat de grootste investeerders in Burma uit de Aziatische regio komen. Dit is echter alleen waar het toezeggingen om te investeren betreft; Aziatische toezeggingen kwamen op ongeveer 4,26 miljard dollar, ofwel 60% van alle toezeggingen vanaf 1990. Westerse landen hebben de laatste tien jaar slechts 2,89 miljard dollar aan investeringen toegezegd. Westerse landen

hebben echter meer dan 80% van die toezeggingen ook daadwerkelijk uitgegeven. Aziatische landen voerden daarentegen uiteindelijk slechts 31% van de toegezegde investeringen uit.

- d. Terwijl sommige Europese investeringen strategisch gezien het belangrijkste zijn geweest voor het regime, geeft de recente uittocht van bedrijven uit Burma, naast de beslissing van velen om niet in Burma te investeren, een kans de fundamenten van het regime verder te ondermijnen. Aziatische investeerders hebben het investeringsvacuüm niet opgevuld. Ook veel Aziatische bedrijven blijken in toenemende mate erg terughoudend te zijn ten aanzien van investeringen in Burma; dit is te wijten aan de politieke en economische instabiliteit in het land en de twijfelachtige macro-economische vooruitzichten. In april 2005 verklaarde de Asian Development Bank (ADB) nog dat de investeringen in Burma in de afgelopen 5 jaar met 81% zijn teruggelopen.
 - e. Hun houding zou echter kunnen veranderen en daarom is het des te meer belangrijk dat Europa, naast een investeringsverbod, moet pleiten voor een VN-mandaat ten aanzien van economische sancties tegen Burma. Zolang de VN-Veiligheidsraad geen sancties tegen Burma in heeft gesteld is het aan de EU ervoor te zorgen dat geen enkele Europese investeerder de economische machtsbalans van het regime nog verder in haar voordeel kantelt. Het grootste voordeel van terugtrekking van TOTAL is de verwijdering van het grootste obstakel voor een progressiever Frans buitenlandbeleid, een beleid dat wezenlijke economische sancties tegen Burma zou steunen; een buitenlandbeleid dat de democratie in plaats van de dictatuur in Burma zou steunen.
 - f. Terugtrekking van de grootste Europese investeerder in Burma zal zowel het politieke als economische vertrouwen in het regime een dusdanige knauw geven dat het veel toekomstige investeringen in praktijk zal voorkomen.
 - g. Het regime is voor een groot deel van haar inkomsten afhankelijk van buitenlandse investeringen en handel. Het is, teneinde het regime rond de onderhandelingstafel te dwingen, van essentieel belang deze levensaders door te snijden. Zolang het regime en haar bondgenoten er financieel warmpjes bij zitten is er geen stimulans voor hervormingen.
 - h. Als men zich enkel zou laten leiden door het argument dat “*een andere partij de activiteiten onmiddellijk zou overnemen*”, zou TOTAL bijvoorbeeld ook blijvend geïnvesteerd hebben in Nazi-Duitsland om een Italiaans bedrijf ervan te weerhouden haar plaats in te nemen. Het bedrijf heeft vaker gezegd dat de enige beperking op investering die het zou accepteren, een wettige moet zijn. Ethiek en moraal lijken geen enkele plaats in haar overwegingen in te nemen.
5. TOTAL negeert het feit dat de Burmese oppositie (onder leiding van de NLD) zelf al jaren bedrijven oproept om zich uit Burma terug te trekken en er geen nieuwe investeringen te doen.
- a. Het is duidelijk dat de Burmese oppositie, waaronder Aung San Suu Kyi, beter, objectiever en eerlijker kan inschatten wat de beste strategie is om van Burma's dictators af te komen, dan een bedrijf, met directe financieel-economische belangen plus een directie bestaande uit personen die aan de andere kant van de wereld leven. Er is niet meer legitimiteit denkbaar voor het instellen van economische sancties dan in Burma: de oppositie die er toe oproept heeft indertijd met overweldigende meerderheid eerlijke verkiezingen gewonnen en zou deze –volgens buitenlandse waarnemers, diplomaten etc.- opnieuw winnen indien er nieuwe (eerlijke) verkiezingen in Burma zouden worden gehouden. Verder roepen ook de onafhankelijke Burmese vakbond (FTUB) en een groot aantal etnische minderheidspartijen op tot economische sancties tegen Burma.
 - b. Vanwege de massale dwangarbeid en onder meer de relatie tussen dwangarbeid en de gaspijpleidingen heeft ook de Internationale Arbeidsorganisatie van de VN (de ILO) iedereen met economische betrekkingen in Burma opgeroepen deze “te

herzien". De ILO heeft deze oproep in maart 2005 nog eens bekrachtigd. Op 11 mei gaf de ILO nog een verklaring uit over Burma, en stelde hierbij dat "*At the time of writing of this report, no real breakthrough for effective action against forced labour in Myanmar has taken place,*" Ook van de ILO valt meer objectiviteit te verwachten dan van TOTAL en haar zakenpartners.

- c. Het regime spendeert vrijwel de helft van haar begroting aan het leger. Winst uit het gaspijpleidingproject voedt deze uitgaven substantieel. Het regime geeft aan gezondheidszorg minder geld uit dan enig ander land ter wereld. De sociale zorg in Burma staat op het punt van instorten. De Burmese bevolking wordt steeds armer. De aanwezigheid van TOTAL draagt niet bij aan 'economische ontwikkeling', zij draagt daarentegen bij aan de handhaving van een regime dat juist dergelijke ontwikkelingen tegenhoudt. Na vijftien jaar buitenlandse investeringen blijft de situatie nijpend:
- Burma besteedt de helft van haar begroting aan het leger en slechts een paar dollarcent per persoon per jaar aan gezondheidszorg.
 - 43% van de kinderen in Burma lijdt aan ondervoeding
 - 60% van de kinderen maken de lagere school niet af
 - Een sterftecijfer onder de vijf jaar van meer dan tien procent, meer dan het dubbele van het gemiddelde in Oost-Azië
 - Publieke uitgave aan gezondheidszorg als percentage van het BNP ligt op 0,3 %; het laagste ter wereld.
 - Zolang het regime en haar bondgenoten rijker worden zien zij geen reden tot hervorming, het systeem werkt immers voor hen. Zolang zij blijven profiteren van investeringen zoals die van TOTAL en een greep blijven houden op het Burmese volk, heeft het regime geen enkele stimulans om hervormingen in te voeren.
- a. TOTAL en een aantal andere westerse bedrijven herhalen reeds zo'n 15 jaar het argument dat investeren beter zou werken dan "isolatie" om een land te helpen democratiseren. Er bestaat echter geen enkel bewijs voor deze stelling ten aanzien van Burma. De "constructive engagement" politiek ten aanzien van Burma is ruim 15 jaar (door Aziatische maar ook – in ieder geval tot eind 2003 - westerse landen) uitgeprobeerd en heeft geen enkel aantoonbaar positief effect gehad ten aanzien van democratisering en verbetering van de mensenrechtensituatie, integendeel: het heeft gefaald. Het regime is jaren lang 'geëngageerd' door de internationale gemeenschap en het resultaat daarvan is de vervanging van alle relatieve pragmatici van het regime, de aanslag op het konvooi van Aung San Suu Kyi, haar arrestatie en voortdurende huisarrest, en het ontzeggen van serieuze politieke activiteiten door de NLD. Engagement, zoals bedreven door bedrijven en regeringen, heeft het regime meer vertrouwen gegeven in het onderdrukken van haar bevolking.
- b. Zelfs notoire 'critici' van economische sancties (menigeen overigens met een financieel eigen belang) tonen zich zelden tegenstander van sancties gericht tegen de olie/gasindustrie, aangezien juist deze sector het voornaamste voorbeeld is van een kapitaalintensieve en arbeidsextensieve sector. Sancties hiertegen treffen dus niet de Burmese bevolking, maar het militaire regime.

18. Hoe verder in Nederland?

Anno mei 2005 zijn er inmiddels 100.000 protestkaarten tegen TOTAL en haar Burma-investeringen verspreid. Voor 2005 worden protestacties in het hele land voorbereid.

De Nederlandse campagne werd vanaf het begin af aan gesteund door een fors aantal maatschappelijke organisaties en bedrijven, waaronder ASN Bank, Both Ends, BCN, Evert Vermeer Stichting, FNV, Humanistisch Overleg Mensenrechten (HOM), ICCO, Justitia et Pax, Milieudefensie, Multatuli Travel, Novib, SP, Transnational Institute (TNI) en XminY. Daarnaast hebben diverse andere organisaties inmiddels zelfstandig TOTAL onder druk gezet vanwege hun zorg omtrent de keerzijdes van TOTAL's investeringen in Burma. Zo heeft het CNV het bedrijf in mei hierover aangeschreven.

Het BCN moedigt zoveel mogelijk organisaties, bedrijven, politieke partijen en individuen die democratie in Burma en/of maatschappelijk verantwoord ondernemerschap steunen aan om de campagne te steunen. Voor mogelijkheden hiertoe kunt u contact opnemen met het Burma Centrum Nederland.

Burma Centrum Nederland, Burmese vluchtelingengemeenschap en ondersteunende organisaties en bedrijven roepen TOTAL op om haar huidige economische betrekkingen met Burma te staken. Daarnaast dient het bedrijf aan te geven dat het geen nieuwe investeringen in Burma zal doen.

19. Kom in actie!

Als u in actie wilt komen om deze campagne te steunen neem dan contact op met:

Burma Centrum Nederland
Postbus 14563
1001 LB Amsterdam
Tel: 020-6716952
Fax: 020-6713513
E-mail: bcn@xs4all.nl
Website : www.burmacentrum.nl

Bronnen van dit rapport:

Hoofdstuk 1:

- "La firme française TOTAL est devenue le principal soutien du système militaire birman", a déclaré Mme Aung San Suu Kyi, chef de file de l'opposition et Prix Nobel de la Paix au journal *Le Monde* (20/7/96).
- AFP, Paris, May 17 2000
- For current list of members visit: www.burmacampaign.org.uk
- The EU agrees a Common Position on Burma. Because a consensus is needed to establish the Common Position, countries that choose to, have a de facto veto on measures they disagree with.
- Impe, Anne-Marie (2001) Silence TOTAL, *Vivant univers no. 452*, March-April.
- EIU, *Burma Country report*, 4th quarter 1996 estimates \$400million

Hoofdstuk 2:

- Shan Women's Action Network and Shan Human Rights Foundation. May 2002. *Licence to Rape*. Chiang Mai: SWAN and SHRF. Online at www.shanwomen.org and www.ibiblio.org/obl/docs/License_to_rape.pdf.
- ILO Commission of Inquiry. July 1998. *Forced Labour in Myanmar (Burma). Report by the Commission of Inquiry appointed under article 26 of the International Labour Organization to examine the observance by Myanmar of the Forced Labour Convention, 1930 (No. 29)*. Online at www.ilo.org/public/english/standards/relm/gb/docs/gb273/myanmar.htm. For updated information on the practice of forced labour in Burma, please see CEACR 2002. Observations Concerning ILO Convention No. 29, Forced Labour (1930) – Myanmar.
- Amnesty International. 22 December 2003. Public Statement: Amnesty International's Second Visit to Myanmar. *AI Index: 16/037/2003*. Online at web.amnesty.org/library/Index/ENGASA160372003?open&of=ENG-MMR
- Global IDP Database. Updated November 2003. Available online at [<http://www.db.idpproject.org/Sites/idpSurvey.nsf/wCountries/Myanmar+\(Burma\)>](http://www.db.idpproject.org/Sites/idpSurvey.nsf/wCountries/Myanmar+(Burma))
- The junta has expanded the military from 200,000 in 1988 to about 400,000 today. See Andrew Selth. 2002. *Burma's Armed Forces: Power without Glory*. Norwalk: Eastbridge, pp. 77-79.
- Figures from UNICEF cited in Alfred Oehlers and Alice Khin Saw Win. November 2003. "The Crisis in Burma's Public Health System". Unpublished document.
- United National Development Programme: *Human Development Report 2003*. Online at [<www.undp.org/hdr2003/>](http://www.undp.org/hdr2003/)

Hoofdstuk 3:

- The Ministry of Defence is likely to account for a significant proportion of the central government's consumption of imported goods and services, without this being accounted for in national accounts. See Andrew Selth. 2002. *Burma's Armed Forces: Power Without Glory*. Norwalk: EastBridge, pp. 136-137.
- Philip S. Robertson: "Sanctions Are Working in Burma". Online commentary, *Irrawaddy*, 26 August 2003. Online at www.irrawaddy.org/com/2003/com31.html.
- Andrew Selth. 2002. *Burma's Armed Forces: Power Without Glory*. Norwalk: EastBridge, pp. 77-79.
- UNICEF: *At a Glance: Myanmar*. Online at [<www.unicef.org/infobycountry/myanmar.html>](http://www.unicef.org/infobycountry/myanmar.html)
- United National Development Programme: *Human Development Report 2003*.
- Personal communication, EIU December 2004
- EIU Country report, August 2003.

Hoofdstuk 4:

- *The Prize*, Daniel Yergin, Page 183, Pocket Books 1991
- *The Prize*, Daniel Yergin, Page 190, Pocket Books 1991
- Total.com
- Total annual report 2003 page 10.
- Finance.yahoo.com 21 January 2005

Hoofdstuk 5:

- Impe, Anne-Marie (2001) Silence TOTAL, *Vivant univers no. 452*, March-April. EIU, *Burma Country report*, 4th quarter 1996 estimates \$400million
- A practice whereby civilians are forced to walk ahead of soldiers in areas that are mined.
- Total Contract, page 85. PSC TOTAL-MOGE, 9 July 1992
- *Oil and Gas Journal*, Bangkok, April 2003

Hoofdstuk 6:

- *Total Denial*, July 1996. ERI field data on file with authors.
- *Total in Myanmar – a sustained commitment*, 2003
- Total Contract, page 70. PSC – TOTAL-MOGE, 9 July, 1992
- US Department of State Unclassified cable. US Embassy Rangoon. Cable 002067
- *Le Monde*, Kouchner, Total, and Burma. Erich Inciyan and Jean-Claude Pomonti
- 13 octobre 1999 - *Rapport de la Mission d'information parlementaire sur le rôle des compagnies pétrolières dans la politique internationale* <http://www.reseauvoltaire.net/imprimer8490.html>

- Brunnstrom, TOTAL's Burma Gas Venture, Reuters Financial Report. October 1992
- Bardake, Burma's Pipeline rouses opposition, *Financial Times*, January 24, 1996.
- Le Provost Dames & Moore, *Yetagun Development Project Environmental and Cultural Impact Assessment and Socio-cultural report*. August 1996
- Earthrights International *Total Denial Continues*, page 66
- Le Provost Dames & Moore, *Yetagun Development Project Environmental and Cultural Impact Assessment and Socio-cultural report*. August 1996
- *Total in Myanmar – a sustained commitment*, 2003
- ERI, *Total Denial Continues*, May 2000, page 27, 28, 31, 39, 54, 71
- ERI *Fueling Abuse*, September 16, 2002
- ABC News/Nightline, March 28, 2000. ERI page 64
- Canal+ 90 Minutes, 2000. ERI page 82
- Report of French Parliamentary mission, translated by Info-Birmanie
- Doe v. Unocal Corp., 110 F. Supp. 2d 1294 (C.D. Cal 2000)
- US Dept of Labour, Bureau of International Labour Affairs, *Report on Labour practices in Burma*, Sept 1998.
- *Bangkok Post*, April 17, 1995; Myanmar Gas for Ratchburi Power Plant
- *Myanmar – Ethnic Minorities. Targets of Repression*, Amnesty, 13 June 2001.
- French Parliamentary Mission investigating Yadana Project, October 1999.
- Amnesty International - *Continuing killings and ill-treatment of minority peoples*, August 1991
- Amnesty International - *Continuing killings and ill-treatment of minority peoples*, August 1991
- Total in Burma: The Yadana Pipeline Project. Frequently Asked Questions
- *Le Monde*, Kouchner, Total, and Burma. Erich Inciyan and Jean-Claude Pomonti

Hoofdstuk 7:

- *A Conflict of interests. The uncertain future of Burma's forests*, zie ook: www.globalwitness.org, oktober 2003
- *Capitalizing on Conflict: How Logging and Mining Contribute to Environmental Destruction in Burma*, December 2003
- *Destruction and degradation of the Burmese frontier forests*, KESAN en PKDS, zomer 2004
- *The Global 200: A Representation Approach to Conserving the Earth's Distinctive Ecoregions*, WWF-US, 1998
- ERI, *Total Denial Continues*, May 2000, pag. 149, 151, 152, 154, 157 – 159,
- WWF-Thailand, 20 July 1999, in ERI, *Total Denial Continues*, pag. 149
- Environmental News Network, *Gunboat petroleum: Burma's Unocal/Total pipeline*, 26 april 2002

Hoofdstuk 8:

- *Sherpa report*, June 2004, ii) a).
- Revue de presse, April 26 2002:
- Reuters, 15 April 2005
- http://www.birmanie.net/birma/redir.html?menu11.html&ab112_ab290502.html
- Earthrights International 2004: <http://earthrights.org/unocal/index.shtml>
- Earthrights International, 5 April 2005: <http://www.earthrights.org/news/unocalfaq.shtml>
- *Business Week*, 24 January 2005
- December 15, *The Guardian*

Hoofdstuk 9:

- Total contract, page 88 PSC, TOTAL-MOGE. 9 July, 1992. Memorandum of Understanding (MOU) page 403.
- 13 Octobre 1999 - *Rapport de la Mission d'information parlementaire sur le rôle des compagnies pétrolières dans la politique internationale* <http://www.reseauvoltaire.net/imprimer8490.html>
- Total contract, page 39, 56, 57, 58, 66, 77, PSC, TOTAL-MOGE. 9 July, 1992
- Total Contract, Memorandum of Understanding, page 133.
- *Total in Myanmar - a sustained commitment*, 2003
- Bray, John (2001) "Myanmar: Companies, NGOs and the New Diplomacy". RIIA, Energy and Environment Programme. EIU Country Report 1996.
- Impe, Anne-Marie (2001) Silence TOTAL, *Vivant univers no. 452*, March-April. EIU, Burma Country report, 4th quarter 1996 also gives upper estimate of \$400million
- Personal communication, EIU December 2004
- *Oil and Gas Journal*, BANGKOK, April 2003
- EIU Country report, August 2003.
- 9 May 2005, Kyodo News Service
- *Jane's Defense Weekly* July 11, 2001, reprinted in BurmaNet News, July 13, 2001
- Bertil Lintner. Rangoon free to spend gas money on anything it wants; purchase of MIGs a total separate deal. *Bangkok Post*, 17 July, 2001
- Francois Casanier, *Digipresse*, Paris, November 5, 1996.
- Observatoire Géopolitique des Drogues (OGD), or Geopolitical Drug Watch, used analysts, journalists and scholars to produce information on geopolitical phenomena linked to the drug trade.
- Communication with Francis Christophe.
- Francois Casanier, *Digipresse*, Paris, November 5, 1996.
- AFP Warsaw January 4, 2001

- reseauvoltaire.net. Setraco et le Burmagate. January 2001
- Francis Casanier, 'TotalFina-Elf Merger: Starting over with a clean slate', *Golias Magazine*; October 1999
- Francis Casanier in *Birmanie, Mode d'emploi*
- *National Post*, 30 Dec 2000, Billionaire takes shelter in Israel from arms scandal

Hoofdstuk 10:

- The EU agrees a Common Position on Burma. Because a consensus is needed to establish the Common Position, countries that choose to, have a de facto veto on measures they disagree with.
- Un programme chargé, 2 mars 2003, par El Watan
http://66.102.9.104/search?q=cache:BTEyADRgsNsJ:www.net-sun.net/revuedepresse/article.php3%3Fid_article%3D24+Chirac+Desmarest&hl=en&ie=UTF-8
- <http://66.102.9.104/search?q=cache:IBdVkwhuPEUJ:fr.news.yahoo.com/041125/5/45njy.html+Chirac+Desmarest&hl=en&ie=UTF-8>
- *The Economist*. Apr 3rd 2003
- *Birmanie, Mode d'emploi* by Francis Christophe, Editions Balland, Paris.
- *Le Monde Diplomatique*, Thailand Taps Burma's Rivers, André Boucaud, Louis Boucaud
<http://MondeDiplo.com/2000/02/10boucaud>
- Francois Casanier, *Digipresse*, Paris, November 5, 1996.
- ASEAN comprises: Brunei, Indonesia, Malaysia, the Philippines, Singapore, Thailand, Vietnam, Cambodia, Laos and Myanmar.
- Conversations between Burma Campaign UK and EU diplomats.
- "Les modalités de ces restrictions ont donné lieu à « un vrai travail de dentelle », selon un diplomate européen, en raison notamment du souci des Français de ne pas gêner les activités du géant pétrolier Total." *Le Monde* 13 October 2004
- Nick Mathiason, Ethics boys, *Observer* 31 October 2004.
- Daniel Dombey and Amy Kazmin, *Financial Times*, 9 October 2004.
- Simon Tisdall, *The Guardian*, 12 October 2004
- William Horsley, Dilemma of Dealing with Burma, BBC On-line, <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/asia-pacific/3761022.stm>
- American Petroleum Institute, Policy Issues, Sanctions: <http://api-ec.api.org/policy/index.cfm?bitmask=001001007000000000>
- USA*Engage Media Release, October 6th 2003. Online at:
http://www.usaengage.org/press_releases/2003/20031006%20supreme%20amicus%20filing%20sosa.html
- The UK government specifically requested that Premier Oil and British American Tobacco leave Burma.
- Since July 1997 the US has banned its companies and citizens from any new investment in Burma.

Hoofdstuk 17:

- Burma Economic Watch. June 2001. Foreign Direct Investment and the Garments Industry in Burma. Online at www.ibiblio.org/obl/docs/FDI_&_Garments_Industry_in_Burma.htm.
- Total Contract, page 85. PSC TOTAL-MOGE, 9 July 1992
- Based on figures from the United National Development Programme: *Human Development Report 2003* and Asian Development Bank 2004. Online at www.undp.org/hdr2003/
- Based on figures from Asian Development Bank 2004, Federation of Trade Unions - Burma, and the Economist Intelligence Unit.
- World Bank Development Indicators 2003
- Based on Asian Development Bank 2004 Development Report and UNDP Human Development Report 2004
- Report of French Parliamentary mission, translated by Info-Birmanie